

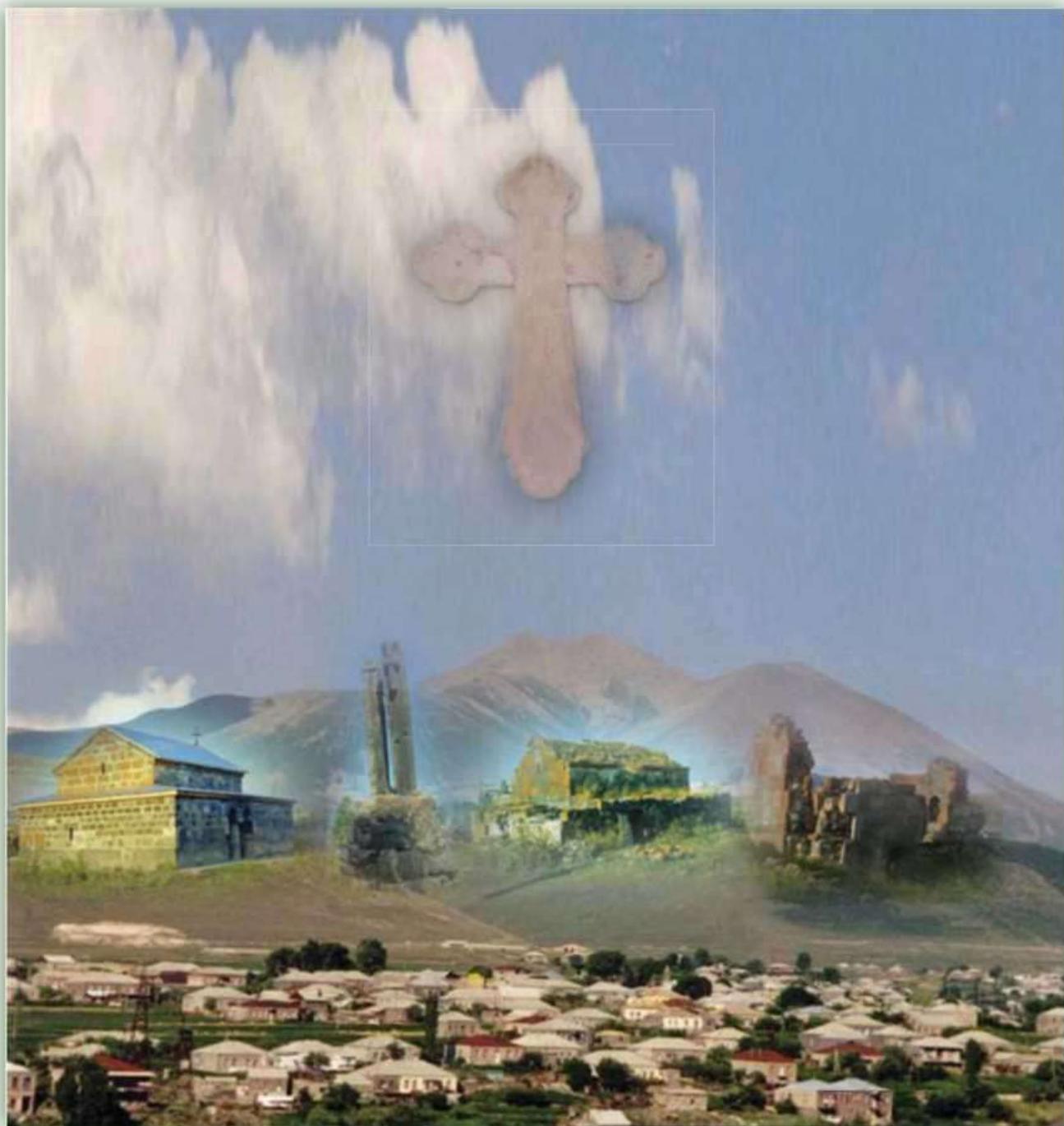
ԽՈԹԿԱՎԱՆՔ

ԽԱՆԳՈ

հայրենագիտական հանդես

թիվ 1 / 2012

Խանողյից պոկված ես փոքրիկ ծվեն,
Խանողն իմ տունն է ու ինձ ապավեն...

ԽԱՅԿԱՎԱԾ-ԽԱՍԴՈ

Խաղաղություն չեկ իմ ապուպապեր,
Դարերից Եկած անխոնզ նախնիներ,
Որ կավակն Եի՛ Կարևո գավառի
Խաչկավասի՛ կոչվոր չինաղ մի օյտի:

Հիմա այդ վայրում օտարը է ապրու,
Եկեղեցու տնի լվկիրն է գործու,
Ընուբյան հրաշք մեր այդ անկյունու
Միայն մեր նախնյաց ոսկորն է «Տեփու»:

Հողարձան դարձած բարերն եւ հիմա
Ական, կորչու էն կամ օտարապկու,
Խաչբարք՝ խաչ-դաշ, ու վասեբք՝ լվկիր
Վերանկանվու էն կամ Նենգափոխվու:

Դսկ դու շինարար իմ հեկ ժողովուրդ
Օոյուբյան կովու, պայֆարում անձիր,
Թուրիկ լազապուրծ, հանուն հավատիդ
Եկար Զավախտու նոր օյտ հիմնեսիր:

Զավախի աղխարիի չինաղ մի անկյան
Չորի պրեսկիս օյտող հիմնեսի՛ ո,
Խանդո եր կոչված տարածքը հևու,
Ուր մեծ հավատինկ դու վերապրեսիր:

Սակայն Խաչկավասի անվանդ կարու,
Բո հոգիս չուկեն խաճը լոռապկի.
Սոր օյտում մի նոր վասե կառուցեսիր
Հավատինկ «Սուրբ Խաչ» անուն կմիջնիր. . .

Այսօր եւ ավաղ գաղրում ենք նորից,
Թողենւով օյտող, հողը հայրենի,
Գերեզմանենոր մեր նախնիների
Չքողենեսի դառնան օտարին գերի:

ՀԱՅ-ՅՄԻ ԽԱԶՔԱՐԻՆ՝ ՀԱՎԱՏԻ ՄՈՄ

Լեռնածիծաղ Զավախքը թանգարան է բաց Երկնքի տակ: Այդ հրաշք բնաշխարհի շողջողացող անգին ակերից մեկն էլ մեր գյուղն է՝ Խանդոն:

Յաճախ տարիների հեռավորությունից մտովի փորձում ենք հայացք գցել մեր ծննդավայրին, հասկանալ, թե ո՞րն է այն գաղտնիքը, որը միշտ ձգում է դեպի հրեն: Մեր դիմաց, մանկության քաղցր Երազի նման, անցնում է հարազատ գյուղը՝ իր փառավոր անցյալով ու գոյապայքար մղող ներկայով: Երազ, որն ավելի պարզ են տեսնում գյուղից դուրս ապրող խանդոցիները: Բնական է. ինչքան հեռու ես ապրում ծննդավայրիցդ, այնքան լավ ես պատկերացնում նրա արժեքը:

20-րդ դարի Երկրորդ Կեսին շավախքու բառապաշարի մեջ ավելացավ մի նոր բառ ու հասկացություն՝ խոպան: Տեղում աշխատատեղեր չկանչու պատճառով մարդիկ սկսեցին իրենց ապրուստը հայթայթել օտար Երկրներում սեզոնային շինարարական աշխատանք կատարելով: Ու շավախքու Երրորդ սերունդը բռնեց խոպանի ճանապարհը...

Սակայն 21-րդ դարասկզբին խոպանը իր տեղը զիշեց արտագաղթին: Ընդամենը մի քանի տարում կիսով չափ դատարկվեցին Զավախքի գյուղերը: Դրան հատկապես նպաստեց ռուս-վրացական հակամարտության արդյունքում մտցված խստացված վիզային ռեժիմը: Այս ամենից չիու-

Խաչքարը

սափեց նաև Զավահաբի խոշոր գյուղերից մեկը՝ Խանդոն, որն այսօր էլ գնալով դատարկվում է, բնակչությունը ցրվում է աշխարհով մեկ: Մի կողմից այս երևույթը հաճախ անվանում ենք արտագաղթ, մյուս կողմից՝ որոնումների ճանապարհ, որի արդյունքում խանդոցիները փորձում են նվաճել կյանքի նորանոր բարձունքներ՝ ապահովելով բարեկեցիկ կյանք: Ուրախալի է, որ այսօր այդ նվաճումների արդյունքների մի մասը խանդոցիները ներդնում են իրենց հարազատ գյուղի զարգացմանը:

Ամենացավալին այն է, որ այս արտագաղթի արդյունքում գնալով մարում է հույսի լույսը: Եթե 70-ական թվականներին ամեն տարի Խանդոյի միջնակարգ դպրոցն ավարտում էին յոթանասունից ավելի աշակերտներ, ապա անցած ուսումնական տարում դպրոցն ուներ ընդամենը տասնվեց շրջանավարտ:

Եվ ահա, երբ այսպիսի թոհուքորի մեջ վերակառուցվում են մարդկային հին, ավանդական արժեքները, մեզ՝ խանդոցիներիս համար անհրաժեշտ է հետ նայել դեպի մեր անցյալը, վերադառնալ մեր ակունքներին, հա-

մախմբվել, և, իին արժեքներից լավը վերցնելով՝ կարողանալ պահպանել մեր նախնիների ստեղծած լավագույն արժեքները:

Տարիներ շարունակ նույն հարկի տակ ապրել են երեք սերունդ, և ինքնըստինքյան մեր ազգային գեղեցիկ ու ազնիվ ավանդույթները, օշախի Նիստուկացը պահպանվել և փոխանցվել են սերնդեսերունդ: Իսկ այսօ՞ր...

Բոլորիս համար այնքան անսպասելի կատարվեց արտագաղթը, որի արդյունքում այդ օղակը մասնատվեց:

Քանի որ մեր գյուղից հետագա արտագաղթի վտանգն առկա է, խանդոցիներիս համար այսօր հրամայական պահանջ է դառնում լինել ավելի համախմբված: Մեր գյուղի պատմությունն՝ իր լավագույն եջերով ու տիսուր անցյալով, պետք է իմանա ամեն մի խանդոցի: Մեր անցյալի պատմության եջերը թերթելով պիտի հավատանք մեր ներկային ու վառ ապագային, հույս ունենալով, որ Խանդոն նորից ծաղկունք կապրի, ամայացած տները կլցվեն մարդկանցով, և հացով ու փառքով Խանդոն չի դառնա «վերանա»:

Համայնապատկեր գյուղից

Մեր նպատակն է ավելի լավ ճանաչենք իրար, դժվարին պահերին կարողանանք համախմբվել, միմյանց նկատմամբ լինենք բարյացակամ և անենք ամեն ինչ, որպեսզի պահպանենք մեր ապուապապերի լավագույն ավանդույթները:

Այս իրավիճակում մի զրուցակից ընկեր է պետք, մի կապող օղակ աշխարհով սփռված խանդոցիներին պատմելու այսօրվա խանդոյի անցուդարձի, ինչպես նաև՝ տարբեր գաղթօջախներում ապրող խանդոցիների մասին: Այս առաքելությամբ Ել հայաստանաբնակ խանդոցիների «Կարոտ» հայրենակցական միությունը որոշեց հրատարակել «Խաչկավանք-Խանդո» հայրենագիտական հանդեսը, որը գալիս է ականջալուր լինելու ամեն մի խանդոցու սրտի ծայնին, միշտ լինելու նրա կողքին: Մեզ համար շատ հարազատ ու թանկ է խանդոցին՝ իր հարուստ նկարագրի անզարդ ու մաքուր արտահայտությամբ: «Խաչկավանք-Խանդոն», որը կոչված է միավորելու բոլոր խանդոցիներին, այսուհետ իրականություն և անդրադարձնող մաքուր հայելի կլինի ամենուր ապրող խանդոցիներիս համար: Հանդեսը կունենա «Մոռացված անուններ», Ծնվեց մի նոր խանդոցի», «Մի բարձի ծերանաք», «Ժողովուրդ, Նեղենալ չկա», «Մի մարդու պատմություն», «Խանդոցի բարերարները», «Ստեղծագործում են մերոնք», «Խեղված ճակատագրեր», «Խանդոցու բառ ու բանից», «Մեր գաղթօջախները» և մի շարք այլ մշտական

խորագույրեր:

Յուսով Ենք, որ «Խաչկավանք-Խանդոն» ուրույն դեր կխաղա մեր համագյուղացիների կյանքում՝ իր Եջերում մեծ տեղ հատկացնելով 20-րդ դարի խանդոյին ու խանդոցուն, նրա ավանդույթներին, հայտնի ու մոռացված մարդկանց: Այս ամենը կարող ենք լիակատար կյանքի կոչել բոլոր խանդոցիներիս ակտիվ մասնակցությամբ՝ ձեզանից միշտ սպասելով հետաքրքիր ու իրական պատմությունների, ծեր համայնքների կյանքը լուսաբանող նյութերի:

Ուրեմն, հավատի մոմ վառելով մեր հույսի խաչքարի վրա, հանուն խանդոյի ու խանդոցու, Եկեք մեր ճանապարհը շարունակենք միասին...

Գոր Մանասյան
Միսակ Թորոսյան

Մր. Գևորգ Եկեղեցու խաչքարը

ԽԱԶԿԱՎԱՆՔ

Խաչկավանք - Խաչափայտ, Խաչկագյուղ, Խաչկավան, Խաչքավան, Խաչքանք, Կըլվանք - գյուղ Վրևմտյան Յայաստանում, Երզրումի նահանգի Երզրում գավառում, Երզրում քաղաքից 20 կմ հյուսիս, Վրևմտյան Եփրատի ավազանի գետակներից մեկի ափին, Ծաղկավետ լեռան հարավային փեշին: Ըստ ոմանց այդպես է անվանվել գյուղի մեջ գտնվող վանքի անունով: Խաչկավանքի բնակիչների մի մասը 1830թ. Գաղթել է Ախալքալաքի շրջանի Խանդո գյուղը: 1877-78թթ. ուներ 7 տուն հայ և 38 տուն թուրք բնակիչ, 1909թ.՝ 14 տուն հայ և 38 տուն թուրք: Ըստ հայ մամուլի տվյալների՝ 1915թ. Տեղահանությունից առաջ ուներ 50 տուն հայ

բնակիչ: Զբաղվում էին երկրագործությամբ, այգեգործությամբ, արհեստներով և առևտորով: Ուներ արական վարժարան:

Խաչկավանք - Ս. Խաչ, Խաչկան, Խաչի վանք, Խառկա վանք, Խաչովանք - Վանք Վրևմտյան Յայաստանում, Երզրումի նահանգի Երզրում գավառում, Երզրում քաղաքից 20 կմ հյուսիս, համանուն գյուղում, Վրևմտյան Եփրատի մի ակունքը կազմող հորդառատ աղբյուրի մոտ: Ենթադրվում է, որ վանքն ավելի հին է, քան գյուղը: Պարսպապատ է, հաստ ու ամրապիսնդ որմերով տաճարը փոքրիկ շենք է, բեմը բարձր է, քարակերտ ու պարզ: Տաճարի հարավային կողմում կան արձա-

Յամայնապատկեր Խաչկավանքից

Նագրություններ ունեցող դամբարաններ, ունի միաբանների խցեր և ուխտավորների սենյակներ: Ծրջապատում կան խաչքարեր, որոնցից մեկը 1223թվ.-ի է: Յիմսադրվել է 7-րդ դարում:

Խաչկավանք Եկեղեցին կոչվել է նաև Յուշավանք: Վերջինիս կառուցման առթիվ կա ավանդություն, որը կապված է Բյուզանդական Հերակլ կայսեր հետ: Նահանջելով պարսիկների դեմ մղած անհավասար ճակատամարտից, բյուզանդական բանակն ընկնում է պարենային ծանր կացության մեջ: Մի ունկոր հայ կին կերակրում է կայսեր զորքին, և վերջինս ի նշան շնորհակալության, նրան նվիրում է Զրիստոսի խաչի մասունքներից մեկը: Այդ վայրում է, որտեղ ստացվել է նվերը, հայ կնոջ միջոցներով կառուցվում է Խաչկավանքը: Մեկ այլ ավանդության համաձայն էլ Բյուզանդական Հերակլ կայսրը պարսիկներից ազատելով Զրիստոսի խաչափայտի մասունքները, որպեսզի նրանք նորից չընկնեն պարսիկների ձեռքը, թաքցնում է հյուսիսից Կարինը շրջափակող լեռան ստորոտում փորված փոսի մեջ: Սակայն վերադառնալով արշավանքից, չի կարողանում գտնել մասունքները, որովհետև փորված փոսի տեղից բխում էր պարզ ու սառնորակ աղբյուր: Աղբյուրի ջրերից հետագայում գոյանում է լիճ: Լիճը շուտով դառնում է սրբատեղի, ուր առավել շուքով էին կատարվում Վարդավառի տոնակատարությունները: Խաչափայտի հետ կապված ավանդություն էլ ծագել է Կարինից հյուսիս գտնվող լեռան անվանումը՝ Խաչափայտի

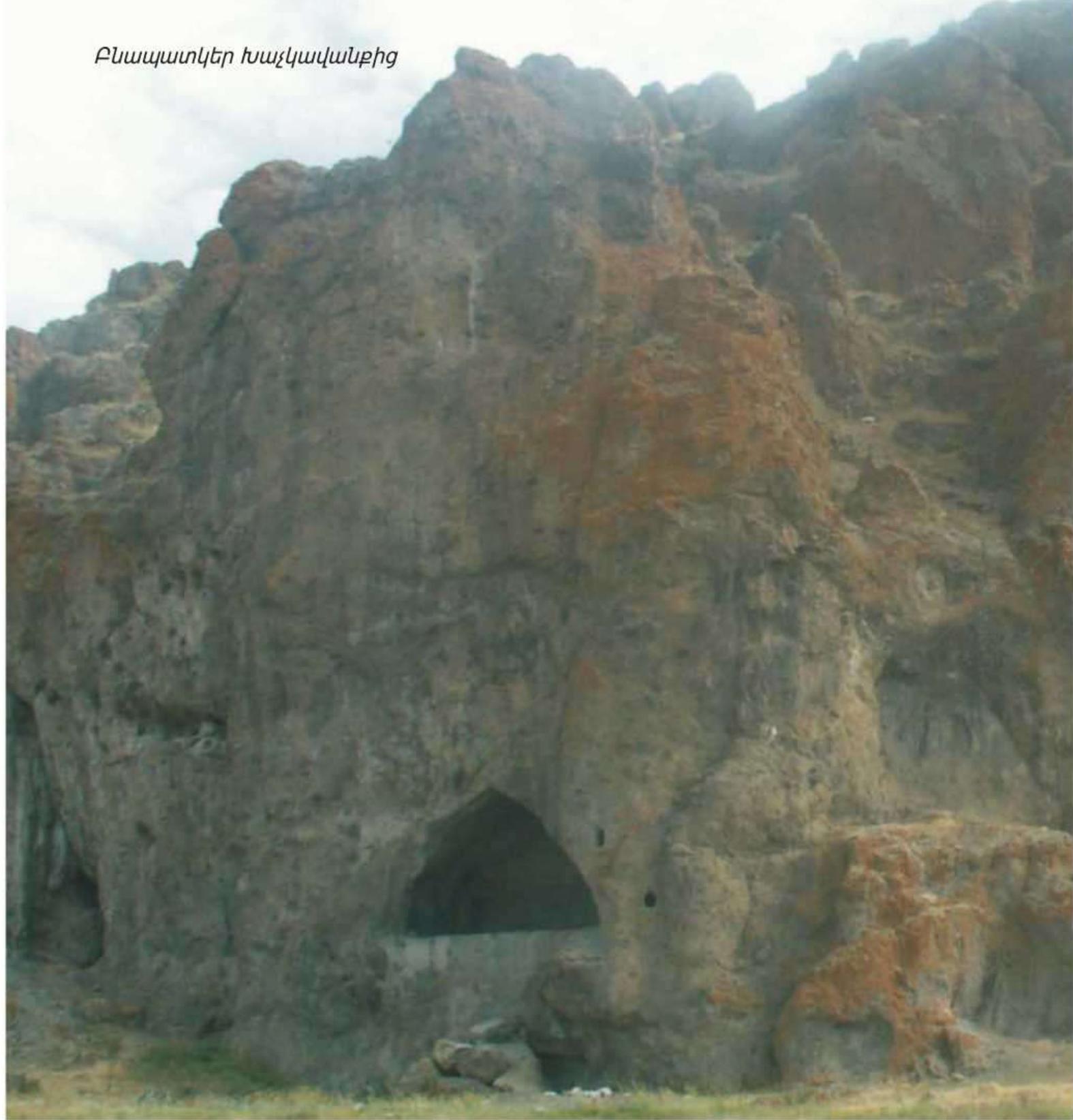

Մի պատկեր այսօրվա Խաչկավանքից լեռներ, իսկ ավելի ուշ այնտեղ կառուցված սրբավայրի և գյուղի անունը՝ Խաչկավանք:

Խաչկավանքը Եղել է Էրզրումի գավառի հոգևոր և գրչության կենտրոններից մեկը: Վանքը մի քանի անգամ վերանորոգվել է:

Տեղեկությունների համար աղբյուր են հանդիսացել «Յայաստանի և հարակից շրջանների տեղանունների բառարան», Թ.Խ. Յակոբյան, Ստ.Տ. Մելիք-Բախչյան, Յ.Խ. Բարսեղյան, Եր. 1988թ., Երևանի Պետական Յամալսարան, հատոր 2-րդ և Յովհաննես Չատիկյան «Կարին», Երևան 1992թ. գրքերը:

Բնապատկեր Խաչկավանքից

Իմ պապերի չընաղ գյուղն ես, Խաչկավանք,
Միշտ հավատով սպասում ես, որ տուն գանք,
Պաղ ջրերդ հվ է խմում, Խաչկավանք,
Չավակներդ Խանդոյում են շինել վանք:

Արմատներս շատ խորն են Զավախսում,
Սրտիս խորթում քո կարոտն է, Երզրում,
Պաղ ջրերդ հվը են հոսում, Խաչկավանք,
Չավակներդ Խանդոյում են շինել վանք:

Միսակ Թորոսյան

ԽԱՆԴՈ

Երբ բացվում է առավոտոյ,
Ենքան շատ է համուհոտոյ,
Մամոստել է Վզգուկ քարդ,
Կրոլորի երկու դարձդ:

Վանքաղբյուրից ջուրն է հոսում,
Մանկությունս է, կարծես, խոսում՝
Յինն ու նորը իրար խառնած,
Մեծ ձորի հին ճամփան բռնած:

Մի գյուղ՝ փուզած ձորի ափին,
Կարոսում է իր բալեթին,
Մի հին օշախ՝ տունը պապի,
Փուլ է եկել կեսը պատի...

Մի գյուղ՝ հառած հայացքն հեռուն,
Սպասում է՝ թոռը գա տուն,
Որ մեծանա, ուժը պատի
Ու նորոգի տունը պապի...

Միսակ Թորոսյան

Տեղադրություն. գտնվում է Ախալքալաքից ուղիղ գծով 10 կմ հյուսիս-արևմուտք, Փարվանա գետի աջ կողմում, ձորապունկից ոչ հեռու, ծ. մ. 1660- 1670 մ բարձր հարթավայրում:

Պատմություն. 1595 թ. գյուղն ունեցել է 61 տուն, սակայն հարկվել միայն 15000 ակչե:

1870-80-ականներին գյուղը մաս է կազմել ազնվական թանալյանց տոհմի կալվածքների: 1873 թ. Խանդոյ գյուղն իր տարածքով կազմել է

1200 դեսյատին, իսկ 1884-ին կալվածատեր է հիշվում Անտոն Թանանյանցը:

1899 թ. դեկտեմբերի 19-ի երկրաշարժից գյուղի բնակելի 130 տնից 2-ը քանդվել է, բնակիչներից 3-ը՝ զոհվել: Յակառակ համեմատաբար փոքր կորուստների՝ Խանդոյն նույնացես ընդգրկվել է երկրամասի կարիքի մեջ գտնվող գյուղերի ցուցակում: 1899-1900 թթ. հացի բգեզի և հոտենտոտյան մլուկի հասցրած վնասների հետևանքով Խանդոյի գյու-

Երբեմնի բանուկ փողոց Խանդոյում

դատնտեսությունը հայտնվել է համեմատաբար ծանր կացության մեջ՝ կառավարական հատուկ կոմիտեի կողմից դասվելով Երրորդ կարգի տուժած բնակավայրերի շարքում։ Երկրորդ աշխարհամարտին Խանդոյից մասնակցել է 280 հոգի, որոնցից 123-ը զոհվել է։

Բնակչություն. Խանդոն Զավախսի առավել մարդաշատ գյուղերից եր։ Ներկայիս բնակիչների նախնիները 1830 թ. գաղթել են Կարսոն Խաչկավանք գյուղից և Բասենից, իսկ 20-րդ դարի սկզբին՝ Կարսի Մարզա գյուղից։

Եկեղեցի. 1830-ականի սկզբներին տեղում պահպանված իին ու քայլաված եկեղեցին նորաբնակ հայեց նորոգել են և օծել Սր. Աստվածածնի անվամբ (հիշ. 1839թ.): 1840 թ. հիշվում է նաև Մարկոս ավետարանչի անվամբ։ Կառուցը՝ որպես ծխական եկեղեցի, ծառայել է մինչև 1856 թ., այսինքն՝ մինչև նոր ու ընդարձակ Սր. Խաչ եկեղեցու կառուցումը։ Իրականում իին եկեղեցին, որը վերջին օժմամբ փաստորեն

դեռևս կրում էր Սր. Մարկոս ավետարանչի անունը, Ժ-ԺՎ դարերի շինություն է և ի սկզբանե եղել է բյուզանդածես։ Կառուցված է համակ սրբատաշ քարերով՝ տեղում արդեն իսկ գյուղուն ունեցող մի թևավոր խաչակոթողի վրա։ Յարավից և արևմուտքից եկեղեցուն կից է սյունասրահը (արտաքին չափերն են՝ 8,34 X 5,20 մ), որի հարավային պատին արտաքուստ ագուցված է մեսրոպատառ արձանագրությամբ քարաբեկոր։ Վերջինս, ըստ ամենայնի, իին շենքի երեսապատի քարերից եր։

Սր. Խաչ եկեղեցի. Ժթ դարի երկրորդ կեսին, երբ գյուղի ծխական իին եկեղեցին արդեն «...խախտեալ գոլով, յոյժ կարծիք տան փլանելոյ, ուստի հայազգի հասարակ ժողովրդականք կամին վերանորոգել ծախիք իրեանց...» (հիշ. 1856թ.), ձեռնարկվում են նոր եկեղեցու կառուցման աշխատանքները։ Ուշագրավ է, որ սկսած 1857 թ-ից Խանդոյում իբրև ծխական եկեղեցի՝ հիշվում է միայն Սր. Խաչը։ Վերջինս քարաշեն,

փայտածածկ կառուց եր, որը 2009 թվականին վերակառուցվել է: Սբ. Խաչ Եկեղեցու հարավային կողմում տարածվում է հայոց գերեզմանատունը:

Կոթողներ. Խանդոյի «Խաչերի թաղ» անվամբ հայտնի թաղամասում՝ Ա. Բասենցյանի տնամերձ հողամասում, պահպանվել են երկաստիճան պատվանդանին կանգնեցված և խաչքանդակի համաչփություններով ավելի շատ ժ-ժՎ (քան` Ե-Ե) դարերին բնորոշ գույգ քառակող կոթողներ:

Մի երեսին առասպելակերպ կենդանապատկերով, մյուսում կենաց ծառով հարդարված քառակող կոթողի մի պատվանդան էլ առկա է գյուղի հյուսիս-արևմտյան եզրին կառուցված նորաշեն սրբատեղիի մոտ:

Յիշիա գյուղատեղի. գտնվում է գյուղի հյուսիսային մասում: Գրավոր աղբյուրները հիշատակում են 1595 թ-ից:

Այդ թվականին գյուղն ունեցել է 5 տուն բնակիչ, հարկվել է 14.000: Հայտնի է, որ 1705- 1706 թթ.՝ տանուտեր Խամայիլի օրոք, պետական գանձարան է մուծել 5.500, 1717- 1718 թթ.՝ տանուտեր Յարիբի օրոք՝ 7.000, իսկ 1718-1719 թթ.՝ տանուտեր Աբդուլլահի որդի Իբրահիմի օրոք՝ 4.000 ակե:

Գրիա (Կիրիրա) գյուղատեղի. Խանդոյից 3 կմ հարավ-արևելք, Փարվանա գետի աջ ձորաբերանին, Պրտեսա գյուղի դեմ հանդիման, տեղաբնակների կողմից Գրիա (Կիրիրա) անվանվող գյուղատեղիում պահպանված միանավ Եկեղեցու (արտաքին չափերն են՝ 14,47 X 5,28 մ) ավերակներն են: Վերջինսերից ոչ հեռու պահպանվել են վաղ միջնադարյան դիտակետ-աշտարակի մնացորդներ:

Սբ Գևորգ Եկեղեցի (Աղբյուրավանք)

ՄԵՐ ԳՅՈՒՂԻ ՏՈՀՄԵՐԸ

ԽԱՆԴՈՅԻՄ ԲՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՍՏԱՏԱԾ ԱՉԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ՝
ԻՐԵՆ ՆԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱՆՎԱՆՈՒՄՆԵՐՈՎ

1. Ալագույան	Ալագուլենք	18. Յակոբյան	ա) Տերակորենք բ) Օվակենք զ) Կոշոյենք դ) Յրամանենք ե) Մըրգեցիք
2. Աղջոյան	Աղջոյենք	19. Յամբարձումյան	Յամբոյենք
3. Ավետիսյան	Նեսենք	20. Ճորուղյան	Ճորուղենք
4. Բասենցյան	ա) Ըբինենք բ) Իմացարենք զ) Ցոթողենք	21. Մանասյան	Գալուստենք
5. Գալոյան	Ղտենք	22. Մարգարյան	ա) Քրոյենք բ) Զթիկենք
6. Գալստյան	Զիվարենք	23. Մարտիրոսյան	Օսմալոնք
7. Գրիգորյան	ա) Զըլլոյենք բ) Դմբլենք	24. Մաքոյան	Ջերոբենք (Ճըմփիենք)
8. Դանիելյան	Խընչենք	25. Մելիքյան	ա) Մելիքենք բ) Իսոյենք զ) Աբգարենք դ) Ջոթոլոգենք ե) Վարժապետենք
9. Դեմուրյան	ա) Դըմըրչոնք բ) Քաջոնք զ) Թոփենք	26. Նուրիշանյան	ա) Ակոյենք բ) Աղայենք զ) Տավարծուղենք դ) Օվանեսենք ե) Մկոյենք զ) Ղարսոյենք
10. Դուրգարյան	ա) Դիրգրենք բ) Քորոնք	27. Նազարյան	Նազարենք
11. Եղոյան	Եղոյենք	28. Նարոյան	Նարոյենք
12. Զուռնաջյան	ա) Զուռնաջոնք բ) Մադոսենք զ) Գաբրիելենք	29. Շահբեկյան	Պոսխոյենք
13. Թորոսյան	ա) Թորոսենք բ) Ըղըմոնք զ) Տեփոյենք	30. Շիրինյան	Շիրինենք
14. Թարօյան	Թըրգենք	31. Չլոյան	Չլոյենք
15. Թումասյան	Մըթինենք	32. Պապոյան	Պապոյենք
16. Իգիթիսանյան	ա) Պիլալենք բ) Պոաշայենք		
17. Խաչատրյան	ա) Մադոյենք բ) Պոզոյենք զ) Կըթըլոգենք		

33. Պողոսյան	ա) Տերպողոսենք բ) Պոլտուղենք	37. Սպերցյան	ա) Գինոսենք բ) Թաթենք գ) Ռըմիկենք
34. Զիլավյան	Զլավենք	38. Վարդանյան	ա) Տերտերանք բ) Մըրզեցիք
35. Սահարյան	Սրենք	39. Փախյան	Փախլենք
36. Սերոբյան	Ցըցենք		

Գյուղում տարբեր ժամանակներում ապրել են նաև այլ տեղերից եկած բնակիչներ՝ քեշիշյան Մեխակ (Աղտակորուստ)

Կուրողիսյան Խաչո

Բերիձե Լադո

Մուրառյան Գրիշա

Այվազյան Վիտալիկ

Յետևենք այս օրինակին

Սիրելի խանդոցիներ, «Խաչկավանք-Խանդոն» իր հաջորդ համարներում այս խորագիր ներքո կպատմի մեր գյուղի տոհմերի մասին: Ուստի ակնկալում ենք ձեր անմիջական մասնակցությունը: Գրեք ձեր տոհմի պատմությունից ինչ որ գիտեք, փորձեք տարեցների հիշողությունների վրա հենվելով՝ կորստից փրկել այն արժեքները, որոնք վերաբերվում են ձեր տոհմին, Խանդոյին ու խանդոցուն: Փորձեք վերականգնել ձեր տոհմածառը և ուղարկեք մեզ: Մի խոսքով, թեկուզ ուշացումով դեռ փրկելու շատ բան ունենք:

ՄԱԹԻՆԸ

Մաթինը ծնվել է 19-րդ դարի 20-ական թվականներին, Կարևո գավառի Խաչկավանք գյուղում, չքավոր գյուղացու ընտանիքում: 1830 թվականին ծնողների հետ տեղափոխվել և բնակություն է հաստատել Ախալքալաքի գավառի Խանդո գյուղում:

Մաթինի խկական ազգանունը Հարություն Թումասի Տեր-Գրիգորյան է, իսկ հետո՝ Թումասյան: Դեռ պատանի հասակից Մաթինը, շատերի նման, մի պատառ հաց վաստակելու համար, բռնում է պանդստության ճանապարհը և հասնում Ստամբուլ: Այստեղ նա տնային ծառայություններ է կատարում մեծավորների տանը, որտեղ Մաթինը ականատես է լինում աշուղների և երգիչների հանդիպումներին, որոնք հաճախ մրցում են միմյանց հետ՝ եքսպրոմտներով ու երգերով: Այս միջավայրում էլ ծևավորվում է Մաթինի սերը դեպի երգն ու երաժշտությունը: Նա նրանց օրինակով սկսեց հորինել աշուղական երգեր ու երգել սագի նվազակցությամբ: Նա այնքան է հմտանում աշուղական արվեստի մեջ, որ նվաճում է Մաթին անունը, որը թուրքերեն նշանակում է՝ զարմանք:

Իր գրավիչ երգերով նա հաճախ «մաթ» էր անում, զարմացնում թուրքական սրճարանների հաճախորդներին ու մեծահարուստներին: Մաթինը Ստամբուլում սովորում է նաև «Ղարագյողների խաղը», որը հետագայում դարձավ նրա երգա-դերասանական արվեստի արտահայտու-

թյան լավագույն միջոցը: Այժմյան տիկնիկային թատրոնի նման էր, բայց նա մենակ ինքն էր կատարում բոլոր դերերը:

Հայրենիք վերադառնալիս նա իր հետ բերում է «Ղարագյողների» ֆիգուրաների մի ամբողջ կոմպլեքս: Մաթինը հիանալի տիրապետում էր թուրքերենին: Այստեղից էլ բոլոր երգերը, «Ղարագյողների» խաղերը կատարվում են թուրքերեն լեզվով: Մաթինը, իր սագից ու «Ղարագյողներից» անբաժան, շրջում էր Արդահանի, Ախալքալաքի, Լենինականի, Ախալցխայի, Ծալկայի գավառներում և հանդես էր գալիս ժողովրդի առջև որպես կատարյալ դերասան և աշուղ: Իսկ ովքե՞ր էին «Ղարագյողները». Ծեր ու միամիտ հաջի Ալվազը, իսկա Առնաուտը, սրամիտ ու դարդիման Ղարագյողը, Ղայֆա խանայի տերը, բաղնիք գնացող և թե բաղնիքից վերադարձող խանում խաթունները, սուլթանի ֆարաշները, Զյորօղլու քաջերը և այն մարդկանց մի ամբողջ դիմասրահ, որոնց բոլորի փոխարեն, վարագույի ետևում կանգնած խոսում էր վարպետ սազանվագ Մաթինը:

Մաթինն ապրեց մինչև 19-րդ դարի վերջերը և ստեղծեց հարյուրավոր երգեր, ժողովրդի հիշողության մեջ մնաց նրա «Բանգլի խալիֆ» ենթաթը: Նրա երգերի դավթարը դեռ մինչև օրս կորած է: Դրանց մի մասը գրի է առևված ժողովրդից, որոնք երգում են Զավախիքում ապրող տարեց

ծերուսիները՝ թուղթերեն լեզվով։ Մաթինն իր երգերով մերկացրել է ժամանակի սոցիալական անարդարությունները, չքավորների և հարուստների միջև եղած հակամարտությունները, իիվանդության նման տարածված կաշառակերությունը... Մաթինը շատ նուրբ ճաշակի լիրիկ երգիչ էր։ Նրա սիրո երգերը աչքի են ընկել զգացմունքի խորությամբ և ասելիքի անմիջականությամբ, ճշմարտացիությամբ։

Աշուողը, ինչպես ավանդությամբ հասել է մեզ, միշտ հանդես է եկել որպես աշխատավոր ժողովրդի շահերի պաշտպան՝ ընդդեմ կամայականության ու շահագործման, բռնության ու ճնշման։ Սիրում էր աշխատանքը, զբաղվում էր բանջարաբուծությամբ ու այգեգործությամբ։ Համագյուղացիները մինչև իհմա էլ հիշում են «Մաթինի բռստանը»։

Մաթինի որոշն՝ Բաթոն, նույսպես աշուղ էր, հորինում էր երգեր, կա-

տարում էր նաև ուրիշների երգերը, իսկացնում էր իոր «Ղարագյոզները», իսկ թոռը՝ Բաթոյի տղան՝ Խաչոն, երգել չգիտեր, իսկացնում էր միայն «Ղարագյոզները», սակայն ավելի սրամիտ ու խոր հումորով։ Մինչև 20-րդ դարի 80-ական թվականները Մաթինի թե կենսագրական տեղեկությունները և թե երգերը պահպանվել են միայն մարդկանց հիշողություններում։ Նա տպագրված ոչ մի երգ չի ունեցել։ Միայն 1983 թվականին Ախալքալաքի գավառագիտական թանգարանի տնօրեն Արտեն Կարապետյանը զբաղվեց ժողովրդի հիշողության մեջ պահպանված Մաթինի երգերի գրառմամբ և թարգմանեց թուրքերենից հայերեն։ Իսկ 1987 թվականին դրանք տեղ գտան Դիմիկ Բագրատունու «Զավախիքի գուսանների երգեր» ժողովածուի մեջ։ Ստորև տպագրում ենք այդ երգերից մի քանիսը։

ՄԻՐՏՍ ՅՈՎԱՆԱ

Ստեղծող, քեզանից մի խնդրանք ունեմ,
Այնպիսի մի յար տուր, սիրտս հովանա,
Բոյը երկար լինի, մեջքը բարալիկ,
Այնպիսի մի յար տուր, սիրտս հովանա:
Ամոթիսած, համեստ, հասկացող, գիտակ,
Դարդիս դարման լինի՝ վարմունքով՝ շիտակ,
Խնձորից էլ կարմիր, թղթից էլ սպիտակ,
Այնպիսի մի յար տուր, սիրտս զովանա:
Մաթինն եմ, կարոտով՝ իին յարի համար,
Փնտրել ու չեմ գտել ծով դարդիս մի ճար,
Ոչ շատ սպիտակ, ոչ՝ սև, ճաշակիս հարմար՝
Քիչ դուրեկան լինի, հոգիս գորանա։

Սրբատեղի Խանողի ծորում

ՉՄՆԱՅ

Ինչ օրից, ինչ օրվա մնացինք, աստված,
Ճին ժամանակներից աղաթ չմնաց,
Երբ բագեն ու ցինն են ուկերիչ դարձած՝
Հալ-մարջանի վրա էլ փառք չմնաց:
Սառնամանիքն է տիրել, ասացին՝ հեյ, զախ,
Ոչ ոք չի տեսել բերք տվող դավադ,
Սուտասանը՝ քարոզիչ, լսողը՝ սավադ,
Ներկա մարդու վրա հարգանք չմնաց:
Գինը չգիտեն, թանկ ու եժան են ծախում,
Խամ հուլունքը շահավիրի հետ խառնում,
Կաշառքի համար են անզուսապ դողդողում,
Ճիշտ դատաստան, օրենք, էլ կարգ չմնաց:
Վատ օրերը եղան մեկ-մեկին հաջորդ,
Դարդ ու վիշտ է պատել անսովոր ու խորթ,
Զահելները՝ անզուսապ, բերանները՝ ճոռթ,
Խղճուկ Մաթին, նամուս, էլ հարգ չմնաց:

ԼԱՎ Է ԱՅՐՎԵՍ

Քաղցրայեզու գեղեցիկին տեսնելիս,
Դարդ ու ցավը մարդու սրտից վազ չի գա,
Ամեն անգամ վարդի կողքով անցնելիս,
Ինչպես լինի, սիրտդ տեղից ժաժ կզա:
Ինչպես որսամ սեգ սարերի մարալին,
Տեսնելուն պես, սիրտս կլինի յարալի,
Չօր ու գիշեր կանչում եմ, թե՝ յար, արի,
Միայն նա է ինձ փրկողը, ճար չկա:
Երեսն արև, սև հոնքերը աչքերին,
Կուրծքը դրախտ, բոյը թելլի, մի փերի,
Նա իմ տերս է, ես էլ նրա՝ լոկ գերին,
Նրա ձեռքից ազատվելու ճար չկա:
Սև-սև աչքեր, կամար հոնքեր աղեղված,
Յոգիս հանել, սիրտս թողել միշտ դաղված
Մաթինն եմ ես, կրակներով խորովված,
Լավ է այրվեմ կայծակովն այն աղջկա:

Վարի աղբյուրը

ԱՐՄԱՆԻ ԱՎԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ...

Այս խորագրի տակ մեր ընթերցողներին պարբերաբար կպատմենք որևէ խանդուր մասին: Այդ մարդը կարող է լինել մեզանից յուրաքանչյուր՝ անկախ կողմությունից, պաշտոնից ու սոցիալական վիճակից: Մարդ, ով իր ապրած համեստ կյանքով ու կատարած աշխատանքով մեկ անգամ ևս արժանի է հիշատակման:

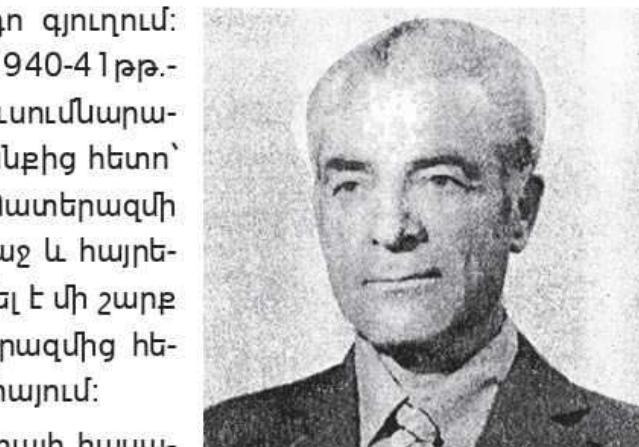
ՆԻԿՈԼԱՅ ՀՈՒՍԱՆԻ ԴԵՍՈՒՐՉՅԱՆ

Ծնվել է 1922թ.-ին Զավախիքի Խանդո գյուղում: Տեղի դպրոցն ավարտելուց հետո՝ 1940-41թթ.-ին ավարտել է Մանկավարժական ուսումնարանը: Ուսուցչական կարճատև աշխատանքից հետո՝ 1941թ-ին մեկնել է ռազմաճակատ: Պատերազմի ընթացքում իրեն դրսւորել է որպես քաջ և հայրենիքին նվիրված զինվոր: Պարգևատրվել է մի շարք մեդալներով և շքանշաններով: Պատերազմից հետո ապրել և ստեղծագործել է Արխագիայում:

Նշանակալի ավանդ է ունեցել Արխագիայի հասարակական և գրական կյանքում: Եղել է Արխագիայի գրողների միուլթյան անդամ: Դեռ պատերազմի տարիներից նա սկսել է ստեղծագործել: Պատերազմից հետո ակտիվորեն թղթակցել է Արխագիայում լույս տեսնող «Կարմիր ծիլեր» մանկական հանդեսին:

Առանձին գրքով հանդես է եկել 1978թ-ին «Ճերմակ աղավնիներ» պատմվածքների ժողովածուով: Այսուհետև տպագրվել են «Չինձած արտեր», «Ուշացած օրագիր» ժողովածուները, սակայն նրա ստեղծագործությունների գլուխգործոցը «Զյունոտ լեռան կարոտը» վեան է: Այս վեաում գործողությունների վայրը թվում է, թե մտացածին է, սակայն յուրաքանչյուր չափահաս խանդոցի, կարդալով այն, նորից վերապրում է դաժան ու դժվարին տարիները:

Արտ ու արոտ անտեր թողած
Մաճկալները գենք վերցրին,
Են արևաներկ դաժան տարին:
Յայոց երկինք ամպակալեց
Ու գետերը արցունք լացին
Արեգակը աչեր թարթեց
Որ չտեսնի անմեղ զոհին...
Սակայն իրաշք եղավ հանկարծ
Բազմաբեղուն հողը հայոց
Երկունք ապրեց
Ու նոր ծնվեց Աստված արդար
Ամպիովանի կանգնեց հային

Են արևաներկ դաժան տարին:
Եվ ի զարմանս մեր արևախում ոսոխների
Մեր անտարբեր եղբայրների
Ու խռոված աստվածների
Մի թել արմատ մի պտուղ հող հազիվ
Վրան
Մեր հինավուրց տոհմածառի շիվը
Կառչեց ապառաժին
Բարածեղքում արմատ գցեց
Ու սուրբ լեռան դիմաց հավերժական
Կանաչ հազավ:

ԽԱՆԴՈՅԻ ԿՈԼՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՐՆԵՐ

- ◆ Բասենցյան Գրիգոր Խաչատուրի - 1930-31թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Մանասյան Արմենակ Գրիգորի - 1931-1937թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Գաբրիելյան Մարկոս - 1937-1938թթ. (գ. Դիլիսկա)
- ◆ Երոյան Գրիգոր - 1938-1939 (գ. Ալաստան)
- ◆ Թումասյան Սրապիոն Ռոտակի - 1939-1940թթ. (գ. Խանդո)
- ◆ Ղեմուրյան Աղվան Տիգրանի - 1940-1941թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Գրիգորյան Չորիկ - 1941-1943թթ (գ. Խանդո)
- ◆ Հակոբյան Մուշեղ Կարապետի - 1943-1949թթ (գ. Խանդո)
- ◆ Մամուլյան Խաչիկ - 1949-1952թ (գ. Բարձեթ)
- ◆ Նազարյան Թադևոս Սարգիսի - 1952թ. (6 ամիս) (գ. Խանդո)
- ◆ Իգիթխանյան Աղասին Հարությունի - 1952-1957թթ (գ. Խանդո)
- ◆ Թորոսյան Գևորգ Սարգիսի - 1957-59թթ (գ. Խանդո)
- ◆ Քոչոյան Վասիլ Հայկի - 1959-61թ. (գ. Բուռնաշեթ)
- ◆ Պապոյան Սուրեն Բարդուղիմեսոսի - 1961-65թթ (գ. Խանդո)
- ◆ Մելիքյան Մանուկ Մովսեսի - 1965-71թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Հակոբյան Մյասնիկ Վարդանի - 1971-72թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Դանիելյան Վարդ Սեդրակի - 1972-76թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Սահարյան Մաթևոս Միսակի - 1976-87թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Թորոսյան Աթանաս Միսակի - 1987-93թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Թորոսյան Աշիկ Արսենի - 1993-97թ. (գ. Խանդո)
- ◆ Հակոբյան Արարատ Գրիգորի 1997- մինչև լուծարում, (գ. Խանդո)

Նախկին կոլվարչության շենքը

ԽԱՆԴՈՅԻ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԸ (ԽՈՐՅՈՒՐԴԸ)

Խանդոյի գյուղական խորհուրդը կազմավորվել է 1978թ. Դեկտեմբերի 17-ին, համաձայն Ախալքալաքի շրջանային գործկումի նիստի: Գյուղական խորհուրդը աշխատանքները սկսել են 1979թ. հունվարի 1-ից:

Գ/Խ Նախագահ եղել են.

- ◆ Արտյուշ Ալագույանը - 1979 հունվար-1992 փետրվար,
- ◆ Մերգո Սաբերյանը - 1992 փետրվար-2001 հունիս
- ◆ Վիտալի Թորոսյան - 2001 հունիս-2006 սեպտեմբեր

2006թ. հոկտեմբեր-2007թ. մարտ գյուղապետի աշխատանքները կատարել են Արարատ Հակոբյանը:

2006 հոկտեմբերից, տեղական ինքնակառավարման ընտրություններից առաջ, լուծարվում են գյուղական խորհուրդները և ստեղծվում են տարածքային մարմիններ: Գ/Խ Նախագահի պաշտոնը ընտրվի եր, իսկ տարածքային մարմնի լիազոր ներկայացուցչին նշանակում եր շրջանային վարչության նախագահը:

2007թ. մարտից տարածքային մարմնի լիազոր (գյուղապետ) է նշանակվել Աշոտ Սահարյանը, իսկ մասնագետ՝ Արարատ Հակոբյանը, նրանք ել աշխատանքները կատարում են առ այսօր:

Գյուղական խորհրդի աշխատակիցները եղել են.

- ◆ Քարտուղար՝ Մաքսիմ Սահարյան (աշխատել է անընդմեջ, մինչև 2005թ. դեկտեմբեր՝ որպես քարտուղար (կամ աշխատակազմի ղեկավար), իսկ 2006թ. աշխատել է հողաշինարար)
- ◆ Գլխավոր հաշվապահ՝ Յայաստան Սահարյան (աշխատել է անընդմեջ, Գ/Խ կազմավորումից՝ 1979թ. մինչև լուծարում՝ 2006թ. հոկտեմբեր

Գյուղապետարանը

- ◆ Գանձապահ՝ Եվա Զուռնացյան (աշխատել է անընդմեջ՝ մինչև լուծարումը)
- ◆ Հաշվետար-հաշվապահ՝ Անահիտ Սպերցյան (աշխատել է անընդմեջ՝ մինչև լուծարումը)
- ◆ Զին. Սեղանի պետ՝ Ադիբեկ Իգիթխանյան (աշխատել է ընդմիջումներով)
- ◆ Հարկահավաք՝ Զուլիետա Զուռնացյան:

Հետագա տարիներին գյուղական խորհրդում աշխատել են նաև

- ◆ Սարգիս Հակոբյան - ժողովի քարտուղար
- ◆ Յուրա Եղոյան - ժողովի քարտուղար
- ◆ Արանաս Թորոսյան - տեղակալ-վիճակագիր
- ◆ Մաթևոս Սահարյան - մասնագետ
- ◆ Մանուկ Սպերցյան - հողաշինարար
- ◆ Շոթա Թորոսյան - հողաշինարար
- ◆ Դավիթ Նուրիջանյան - հողաշինարար
- ◆ Սլավիկ Մանասյան - հողաշինարար
- ◆ Աշոտ Սահարյան - հողաշինարար
- ◆ Մանուկ Զուռնացյան - հարկահավաք
- ◆ Հարություն Դուրգարյան - հարկահավաք

Խանդոյի համայնապատկերը ձմռանը

ԽԵՂԳԱՆ ՃԱԿԱՐԴԱՇՐԵՐ

Այս բաժնում նպատակ ունենք ներկայացնել համառոտ տեղեկություններ այս մարդկանց մասին, ում հանգիստ և ստեղծագործ կյանքը խաթարվել է բռնություններով և ահաբեկչությամբ: Ամբողջ Խորհրդային Սիությունում զանգվածային ճշշումներն ու հալածանքները սաստկացան հատկապես 1937թ.-ին: Խանդոյում ևս կեղծ և հորինովի մեղադրանքներով սկսեցին ծերբակալել անմեղ մարդկանց ու աքսորել Սիբիր, Յեռավոր Արևելք, Միջին Ասիա և այլ երկրամասեր: Իսկ մեղադրանքները անհեթեթ էին՝ «տրոցկիստ», «դաշնակ», «ժողովրդի թշնամի», «օտարերկյա գործակալ» և այլն: Մարդկանց մեղադրում էին նույնիսկ այս բանի համար, որ նրանք կարդում էին հայ նշանավոր գրողներին: Մեր գյուղից այդ թվականներին բանտարկվեցին մոտ 70 մարդ, որոնց մեծ մասն այդպես էլ չտեսան իրենց հարազատներին և հայրենի եզերքը: Այս անմեղ «մեղավորներից» միայն մի քանիսին հաջողվեց դիմանալ դաժան փորձություններին և վերադառնալ հայրենի տուն և իրենց կենդանության ժամանակ վկա լինել արդարացումներին: 1937թ.-ի վերքերը դեռ չապաքինված վրա հասավ դաժան 1949թ.-ը: Մի գիշերվա մեջ մարդկանց լցոնում էին բեռնատար մեքենաները, տեղափոխում երկաթգծի կայարան և այնտեղից էլ բեռնատար վագոններով հասցնում աքսորավայրեր:

Յարգելի խանդոցիներ, այս խորագրի նյութերը «Կարոտ» հայրենակցական միության է հատկացրել մեր համագյուղացի վաստակաշատ գյուղատնտես, պարզապես շատ լավ մարդ Վարդ Սեղորակի Դանիելյանը:

Նրա հիշողություններում շատ արժեքավոր տեղեկություններ կան մեր գյուղի անցյալի և ներկայի վերաբերյալ: Եվ քանի որ մի համարում հնարավոր չէ զետեղել նրա ողջ հուշերը, ուստի «Խաչկավանք-Խանդոն» խոստանում է հետագա համարներում անդրադառնալ նրա գրվածքներին:

Գոռ Մանասյան

1937 թ. ԽԱՆԴՈ ԳՅՈՒՂԻՑ ԲԱՆՏԱՐԿՎԵԼ ԵՆ՝

1. Աղջոյան Աղաբեկ Տիգրանի
2. Աղջոյան Աղվան Տիգրանի
3. Աղաջանյան Արամ Ա.
4. Ալագույան Քաջավան
5. Ալագույան Համբարձում
6. Բասենցյան Գրիգոր
Խաչատուրի
7. Բասենցյան Արմեն Խաչատուրի
8. Բասենցյան Թևան Եղիշի
9. Բասենցյան Պետրոս Սարոյի
10. Գալոյան Արտաշ
11. Գրիգորյան Միսակ
12. Դանիելյան Հաբեթնակ
Միքայելի
13. Եղոյան Հակոբ
14. Չուռնաջյան Ռուկան Նիկողոսի
15. Չուռնաջյան Շավարշ
16. Չուռնաջյան Ստեփան
17. Չուռնաջյան Եղիշ
18. Չուռնաջյան Խոսրով
19. Թորոսյան Գևորգ Հովսանի
20. Թորոսյան Երվանդ Ստեփանի
21. Թորոսյան Մկրտիչ Հարությունի
22. Թումասյան Քաջավան Հակոբի
23. Իգիթխանյան Մովսես
24. Իգիթխանյան Մեկոնել
25. Հակոբյան Դիվին
26. Հակոբյան Սեդրակ
27. Հակոբյան Միսակ
28. Հակոբյան Հաբեթնակ
29. Հակոբյան Գևորգ
30. Հակոբյան Երվանդ
31. Հակոբյան Արգար
32. Հակոբյան Քաջավան
33. Հակոբյան Կարապետ
34. Հակոբյան Սեթը
35. Հակոբյան Նիկո
36. Շիրինյան Շիրո
37. Ճիլավյան Սերգո Անդրեասի
38. Մելիքյան Գարեգին
39. Մելիքյան Սաղաթել Թադևոսի
40. Մելիքյան Ավագ
41. Մարգարյան Սեդրակ
42. Նազարյան Սարգիս Ավագի
43. Նազարյան Աղեք
44. Նազարյան Հայկ
45. Նուրիջանյան Անդրանիկի
46. Մանասյան Արտավազդ
Գրիգորի
47. Մանասյան Արմեն Գրիգորի
48. Մանասյան Անո Սենոյի
49. Պողոսյան Ղազար
50. Պողոսյան Հմայակ
51. Պապոյան Օվաս
52. Սահարյան Սերգո Պողոսի
53. Սահարյան Աշոտ Սեդրակի
54. Սահարյան Ստեփան Սեդրակի
55. Սահարյան Աշոտ Ռւտիկի
56. Սահարյան Սեդրակ
57. Վարդանյան Վարդգես
58. Փախյան Ներսես
59. Փախյան Մանուկ Ավետիսի
60. Պողոսյան Սերգո
61. Նազարյան Սուլեյն

Բացի վերոհիշյալ բանտարկյալներից, 1931-34թթ բանտարկված են եղել նաև՝

1. Հակոբյան Ավագ
2. Պապոյան Վարշամ
3. Սահարյան Արտաշ
4. Զիլավյան Արտաշ
5. Մելիքյան Ռուբեն

ԲԱՍԵՆՑՅԱՆ ԳՐԻԳՈՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ

Ծնվել է 1903թ-ին, Խանդո գյուղում: Կրթությունը ստացել է տեղի ծխական դպրոցում: 1923թ-ին զբաղվել է հասարակական գործունեությամբ: Համագյուղացի ակտիվիստների հետ կազմակերպել են գյուղի դպրոցի շինարարությունը և այն ավարտել 1928թ-ին: 1928-29թթ-ին աշխատել է Ալաստանի գյուղական խրճիթ-ընթերցարանի վարիչ: Կոլեկտիվացման ժամանակ ակտիվ մասնակցություն է ունեցել կոլտնտեսային կարգերի հաստատմանը: Գյուղի հասարակությունը բարձր գնահատելով նրա անբասիր աշխատանքը՝ նշանակում է նոր ձևավորվող կոլտնտեսության նախագահ: 4 ամիս աշխատելուց հետո նրան տեղափոխում են Սովորա գյուղի գյուղական խորհրդի նախագահ: 1933-34թթ-ին աշխատել է Կարտիկամի գյուղխորհրդի նախագահ: 1934-1937թթ փետրվարը աշխատել է Արագվայի կոլտնտեսության նախագահ: Դրանից հետո նրան որպես լավագույն կազմակերպիչ ուղարկում են Կարծախի քայբայված վիճակում գտնվող կոլտնտեսության նախագահ: 1937թ-ի օգոստոսի 4-ի բերքահավաքի ամենաեռուն օրերին Բասենցյանին, ինչպես և նրա նման շատ-շատերին բանտարկում են կեղծ մեղադրանքներով: Նույն թվականին Վրաստանի Ներքին Գործերի եռյակը որոշում ընդունեց Գրիգոր Բասենցյանին մահապատժի ենթարկել: Որը և դեկտեմբերի 12-ին ի կատար ածվեց: Այսպես զոհվեց-գնաց գյուղի

լավագույն մարդկանցից մեկը: Բավական է ասել, որ նրա հեղինակությունն այնքան մեծ էր, որ Կարծախի կոլտնտեսության նախագահ աշխատելու ժամանակ նրան անձնական գործ են կազմել կուսկոմիտեի երկրորդ քարտուղարի պաշտոնում նշանակելու համար: Սակայն չարն ավելի շուտ հասավ, քան մարդու ազնիվ աշխատանքի գնահատականը: Այսպես խարդավանքի զոհ դարձավ Խանդո գյուղի լավագույն տաղանդավոր երիտասարդներից մեկը՝ թողնելով իր վեց անչափահաս զավակներին: Թե ինչպիսի դաժան ժամանակներ են եղել բռնադատվածների սերունդների համար, այդ տարիները բոլորին են հայտնի: Եվ միայն քան տարի անց՝ 1956 թ-ին Գրիգոր Բասենցյանը ռազմական դատարանի կողմից հետմահու արդարացվեց: Ինչպես մեր ժողովուրդն է ասում. «Քնե մեռի, արի սիրեմ»:

Վարդ Դանիելյան

ՄԱՆԱՍՅԱՆ ԱՐՄԵՆԱԿ ԳՐԻԳՈՐԻ

Ծնվել է 1904թ-ին Խանդո գյուղում՝ հողագործի ընտանիքում: Սկզբանական կրթությունը ստացել է մասնավոր ուսուցիչների մոտ: 1926թ-ից գյուղի շատ ակտիվ երիտասարդների նման դառնում է կոմերիտական և ակտիվորեն մասնակցում այն ժամանակներին հատուկ նոր կյանքի կառուցմանը: Կոլտնտեսային կարգերի հաստատման գործի ակտիվ կազմակերպիչ էր և նրա օրինակին հետևեցին շատ չքավոր գյուղացիներ՝ մտնելով կոլտնտեսության մեջ:

Գրիգոր Բասենցյանից հետո 1930-1937 թթ-ը աշխատել է Խանդոյի կոլվարչության նախագահ: Այն ծանր ու դժվարին տարիներին նա պատվով է կատարել իր պարտականությունները: Արմենակ Մանասյանը եղել է շատ ազնիվ, խելոք, մեծ խղճի տեր անձնավորություն: Բավական է ասել, որ երբ նրան շատերի հետ կեղծ մեղադրանքներով բանտարկեցին, ընտանիքը սովոր մատնվեց:

Կոլտնտեսության տարիներին հետաքրքիր է մի դեպք, որ պատմել են մեծերը: Երբ համատարած սով էր, կազմակերպվում էր օգնություն խիստ կարիքավորների համար: Ստեղծվում է հանձնաժողով, որը պահեստներից չնչին քանակությամբ գարի և ցորեն է բաժանել չքավորներին: Կոլտնտեսության նախագահը բոլորի ներկայությամբ ամաչելով առանձին կանչում է հանձնաժողովի

նախագահին և խնդրում, որ իրենց էլ ընդգրկեն սովորականում: Այսպիսին է եղել այն ժամանակվա ազնվությունը:

Կյանքը շատ դաժան գտնվեց այս ազնիվ մարդու նկատմամբ:

1937թ-ին նրան իր ավագ եղբայր Արտավազդ Մանասյանի հետ (այն ժամանակ Արտավազդ Մանասյանը Եխտիլայի կոլտնտեսության նախագահն էր) բանտարկեցին տասը տարով և քեցին հեռավոր Սիբիր: 1947թ-ին բանտարկության ժամկետը լրանալուց հետո վերադառնում են հայրենի գյուղ: Սակայն նրանց նորից հանգիստ չեն տալիս և 1949թ-ին շատերի հետ աքսորում են կրասնոդարի մարզի աքսորավայրեր: Չնայած դրան, երկու եղբայրները՝ Կորյուն և Վարագդատ Մանասյանները կովել և զոհվել են Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին: Դաժանավայրում էլ իր եղբոր՝ Արտավազդ Մանասյանի ծեռքերի վրա մահանում է Արմենակ Մանասյանը՝ հայրենիքի և հարազատների կարոտը սրտում:

Ստալինի մահից հետո ընդիանուր համաներումով Արտավազդ Մանասյանը վերադառնում է հարազատ գյուղ առանց իր կրտսեր եղբոր և ապրում մինչև 1984թ:

Վարդ Դանիելյան

ՄԵԼԻՔՅԱՆ ՍԱՂԱԹԵԼ ԹԱԴԵՎՈՍԻ

Ծնվել է 1906թ-ին Խանդո գյուղում, չքավոր գյուղացու ընտանիքում: Դեռ չծնված զրկվել է հորից, մի տարին չլրացած, զրկվել է նաև մայրական խնամքից: Որբին իրենց խնամքի տակ են վերցրել Ռուբեն և Խանում Մելիքյան ամուսինները: Յասակ է առել, մեծացել, գրաճանաչություն է սովորել գրագետ մարդկանց մոտ: 1927թ-ին ամուսնացել է համագյուղացի Մարտիրոսյան Յակոբի դուստր Արուսի հետ: Յամատեղ ապրելուց ունեցել են հինգ երեխա: Նա իր համեստ ընավորությամբ ողջ հասարակության սերն ու հարգանքն էր վայելում:

Իր ունեցած գեղեցիկ ձայնի շնորհիվ համարվում է հարսանիքների զարդը:

Սակայն վրա հասած ահավոր 1937թ-ը ճակատագրական եղավ նաև Սաղաթել Մելիքյանի համար: Մեպտեմբերի 15-ին Վրաստանի այսպես կոչված տրոյկան նրան որպես «ժողովրդի թշնամի» դատապարտեց տասը տարվա ազատազրկման: Թքիլիսիի բանտում ահավոր խոշտանգումներից կուրացած, Սիբիր տեղափոխելու ճանապարհին, գլացքի մեջ

մահանում է Սաղաթել Մելիքյանը: Այն ժամանակ նրա ամենամեծը յոթ տարեկան էր: Դեպատկերացրեք այդ ընտանիքի վիճակը, երբ գյուղում բանտարկյալների ընտանիքի նկատմամբ ել տիրում էր սառը և շատ անգամ նաև թշնամական վերաբերմունք:

20 տարի անց՝ 1957թ-ին Գերագույն դատարանի կողմից շատերի նման արդարացվեց: Իբր թե հետ պիտի վերադարձվեր բռնագրավված գույքը (խեղճ գյուղացին ինչ գույք ուներ, որ բռնագրավեին):

Վարդ Դանիելյան

Մ ն ն ա ց վ ա ծ ա ն ու Գ Գ ե ր

Մեր գյուղն իր պատմության ընթացքում ունեցել է բազմաթիվ նշանավոր մարդիկ, ովքեր արժանի են հիշատակման առաջին հերթին իրենց կատարած աշխատանքի ու գործունեության շնորհիվ: Ցավոք, ժամանակի ընթացքում նրանց անունները կամաց-կամաց մոռացության են մատնվել: «Մոռացված անուններ» խորագրի տակ, հենվելով մեր տարեց համագյուղացիների հիշողությունների վրա, կփորձենք հնարավորին չափ վերականգնել և մեր ընթերցողներին ներկայացնել մոռացված անունները:

Ստորև տպագրում ենք նրանցից երկուսի մասին մեզ հասած հիշողությունները, որոնք տրամադրել են մեր համագյուղացի Վարդ Դանիելյանը:

ԴԵՄԻՐՉՅԱՆ ԳՐԻԳՈՐ

Խանդո գյուղի հանիրավի մոռացված անուններից է Երզրումից գաղթած գուսան Գիլշանին (Գրիգոր Դեմուրյան): Ցավոք Գիլշանու բազմաթիվ գործերից մեզ քիչ բան է հասել: «Գյուլսանի» թարգմանաբար նշանակում է «ծաղիկը քեզ», դրա համար էլ նրան անվանում են Գիլեշանի, որը հետագայւմ հնչյունափոխիւ-

վում և դառնում է Գիլշանի՝ Գրիգոր Դեմուրյանի աշուղական անունը: Գիլշանին երգում եր հարսանքիների և տոնախմբությունների ժամանակ, հորինում եր կենսուրախ երգեր, նա ժամանակի նշանավոր հումորիստ եր: Գիլշանուց մեզ է հասել «Զոն նորապսակներին» երգը, որը նա երգել է հարսանիքների ժամանակ.

*Ցանկությունս է ապրեք երկար,
Սիմավոր ծերունուն հավասար,
Առողջ մնաք, ախ չքաշեք,
Մաքուր սիրով իրար սիրեք:
Պսակներդ հաստատ լիսի,
Միասին դառնաք ծերունի,
Ունենաք յոթը որդի
Ու միշտ հիշեք Գիլշանուն:*

Երկար պրատումներից հետո հաջողվել է իմանալ նրա թուրքերեն գրվածքնե-

րից մի քանիսը՝ «Գող Շամազանը», «Տևաբանդ զավակը», «Ծույլ հարս» և ուղիշներ:

ՄԵԼԻՔՅԱՆ ԱՐՎԱՆ ԳԵՎՈՐԳԻ

Ծնվել է 1915թ-ին Խանդո գյուղում՝ հողազուրկ գյուղացու ըստանիքում: Ունեցել է տարրական կրթություն: Աշխատել է կոլտնտեսությունում որպես շարքային հողագործ, այսուհետև՝ տրակտորիստ-մեխանիկատոր: Ազատ ժամերին ստեղծագործել է, հորինել երգիծական երգեր, խարազանել անարդարությունն ու չարը: Իր ձեռքով շինած սազի վրա ինքնուս սովորել է նվագել և կատա-

րել է իր գրած երգերը: Նա ակտիվորեն մասնակցել է այն ժամանականերին հատուկ Օդաներում կազմակերպված հեքիաթասացություններին և աշուղական մրցումներին: Աղվան Մելիքյանը իր երգի դավթարն էլ է ունեցել, որոնք գրի է առել մեր բարբառով, որը չի պահպանվել:

Համագյուղացիների հիշողության մեջ մնացել է նրա գրած «Զոն Թիֆլիսին» երգը:

*Մի անգամ պատահեց Թիֆլիսում եղա,
Գույնզգույն զարդարված ամրոխը տեսա,
Կարծես թե հոգովս փառքի մեջ ընկա,
Աչքերս լուսացավ, երբ Թիֆլիս մտա:
Ման եկա Թիֆլիսում մի գիշեր, մի զօր,
Տեսա զարդարված էր քաղաքը հզոր,
Կզարգանա միջին տեսքը օրեցօր,
Փայլում էր քաղաքը գործերով հզոր:*

Զորից մի պատկեր

Աղվան Մելիքյանի գրչին են պատկանում «Ուստան ու աշկերտը», «Կեղծ դեկավարը», «Աղքատ գյուղացու հալածանքը», «Ներկա մարդու դառը վիճակը» և այլն:

Նրա ստեղծագործությունների ծաղկման շրջանում վրա հասավ Հայրենական Մեծ պատերազմը: Շատերի նման Աղվանը մեկնում է ռազմաճակատ, մասնակցում բազում մարտերի: Շատ ճակատագրերի նման, նա նույնպես համարվում է անհայտ կորած: Նրա մասին վերջին տեղեկությունները եղել են 1943թ-ի օգոստոսին:

Վարդ Դանիելյան

Ոչ-ոք չի մոռացվել, ոչինչ չի մոռացվել ...

Խանդոն Հայրենական Մեծ պատերազմում

1941-1945թթ. Հայրենական Մեծ պատերազմի դաշնություններն անմիջապես իրենց կաշվի վրա զգացել են նաև խանդոցիները: Ինչպես սովետական ողջ ժողովուրդը, 250-ից ավելի մեր համագյուղացիներ ևս մասնակցել են հայրենիքի պաշտպանությանը: Ցավոք, Նրանցից 123-ը այդպես էլ չվերադառն մարտի դաշտից:

ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ ՉՈՐՎԱԾՆԵՐԸ

Ավետիսյան Բաբկեն Հովհաննեսի
Ավետիսյան Պարույր Հովհաննեսի
Ավետիսյան Հաբեթնակ Սիմոնի
Ավետիսյան Սեդրակ Սիմոնի
Աղջոյան Աշոտ Մարտիրոսի
Աղջոյան Յովհաննես Յմայակի
Բասենցյան Վաղինակ Հարությունի
Գրիգորյան Գևորգ Ստեփանի
Գրիգորյան Մկրտիչ Ստեփանի
Գալոյան Սերգո Պետրոսի
Դուրգարյան Գալուստ Ցոլակի
Դուրգարյան Օվաս Աշոտի
Դուրգարյան Քաջավան Սեդրակի
Դանիելյան Ավիկ Սերգոյի
Դանիելյան Արշակ Միսակի
Դանիելյան Քաջավան Սեդրակի
Դեմուրյան Մանուկ Յունանի
Դեմուրյան Վարշամ Փիլոսի
Դեմուրյան Ավետիս Յմայակի
Եղոյան Սուրեն Եղոյի
Եղոյան Հայկ Եղոյի
Եղոյան Վարոս Ներսեսի
Եղոյան Սերգո Խնկանոսի
Եղոյան Յմայակ Մարկոսի
Չուռնաջյան Վարդ Բարսամի
Չուռնաջյան Յարեթ Բարսամի

Չուռնաջյան Սերգո Շավարշի
Չուռնաջյան Ռուբեն Խոսրովի
Չուռնաջյան Վրամ Խոսրովի
Չուռնաջյան Մանուկ Մկրտիչի
Չուռնաջյան Վրտեմ Մինասի
Չուռնաջյան Մանուկ Գաբրիելի
Չուռնաջյան Վարդան Գաբրիելի
Չուռնաջյան Հարություն Վրտաշեսի
Չուռնաջյան Մկրտիչ Վրտուշի
Չուռնաջյան Յրազ Սարգիսի
Չուռնաջյան Խաչիկ Սարգիսի
Թորոսյան Աշիկ Սարգիսի
Թորոսյան Մամիկոն Սարգիսի
Թորոսյան Ստեփան Յմայակի
Թորոսյան Վաղինակ
Բարդուղիմեոսի
Թորոսյան Լևոն Բալասանի
Թորոսյան Բագրատ Բալասանի
Թորոսյան Վազգեն Վրտաշեսի
Թորոսյան Պետրոս Հովհակիմի
Թորոսյան Սեդրակ Սեդրակի
Իգիթյանյան Վանիկ Վարոսի
Իգիթյանյան Մանուկ Ալեքսանի
Իգիթյանյան Մանուկ Վասիլի
Իգիթյանյան Սերգո Վասիլի
Իգիթյանյան Սարիբեկ
Հովհաննեսի

Խաչատրյան Անանիկ Խորայելի
Յակոբյան Պետրոս Դիվինի
Յակոբյան Մամբրե Երեսի
Յակոբյան Անդրանիկ Խոսրովի
Յակոբյան Վաչագան Գաբրիելի
Յակոբյան Գարեգին Ոստանի
Յակոբյան Թորգոմ Թաղևոսի
Յակոբյան Սերգո Մաթևոսի
Յակոբյան Վաչագան Մերգելի
Ճորույյան Մկրտիչ Պողոսի
Ճորույյան Խաչիկ Պողոսի
Մանասյան Կորյուն Գրիգորի
Մանասյան Վարազդատ Գրիգորի
Մանասյան Աշոտ Սեդրակի
Մանասյան Մեխակ Սեդրակի
Մելիքյան Գևորգ Սեդրակի
Մելիքյան Վասիլ Բագրատի
Մելիքյան Վաղոն Բագրատի
Մելիքյան Յաբեթնակ Մելիքի
Մելիքյան Երվանդ Կարապետի
Մելիքյան Վարշամ Ստեփանի
Մելիքյան Աշոտ Խորենի
Մելիքյան Աղվան Գևորգի
Մարտիրոսյան Աղասի Մարտիրոսի
Մարտիրոսյան Վասիլ Մարտիրոսի
Մարտիրոսյան Սաղաթել
Խաչատուրի
Մարտիրոսյան Ռուբեն Յակոբի
Մարգարյան Յայկ Եղիշի
Մարգարյան Միքայել Բաղդասարի
Մարգարյան Սիոն Մարգարի
Մարգարյան Ռուբեն Մկրտիչի
Մարգարյան Յարություն Արտենի
Մարգարյան Մարգար Խաչատուրի
Նազարյան Մանուկ Ավագի
Նազարյան Ստեփան Փիլոսի
Նազարյան Աթանաս Վահրամի

Նարոյան Բարսամ Սահարի
Նարոյան Աղասի Մարտիրոսի
Նուրիջանյան Երվանդ Վարդանի
Նուրիջանյան Սուրիկ Վրեսի
Նուրիջանյան Բաղրամ Ոստանի
Նուրիջանյան Սիոն Արտենի
Նուրիջանյան Նովին Սերգեյի
Շիրինյան Գրիգոր Թաղևոսի
Շիրինյան Սեդրակ Ստեփանի
Շիրինյան Օվաս Յրաչիկի
Չլոյան Մովսես Եղոյի
Չլոյան Մամբրե Եղոյի
Չլոյան Յովիաննես Գրիգորի
Պապոյան Յակոբ Յակոբի
Պապոյան Մանուկ Փիլոսի
Պապոյան Կարապետ Եղիշեի
Պողոսյան Ալեքսան Սերգոյի
Պողոսյան Մամիկոն Սերգոյի
Պողոսյան Վարդ Արտուշի
Պողոսյան Մարկոս Մկրտիչի
Պողոսյան Ա.Ա.
Զիլավյան Աշոտ Արտուշի
Սահարյան Գևորգ Մարտիկի
Սահարյան Մանուկ Բաղդասարի
Սահարյան Վաչոն Պողոսի
Սահարյան Սահար Բարդուղիմեոսի
Սահարյան Վաչոն Խաչատուրի
Սպերցյան Գևորգ Թաղևոսի
Սպերցյան Սերգո Կարապետի
Սպերցյան Մկրտիչ Պետրոսի
Սպերցյան Վաչիկ Թաղևոսի
Սպերցյան Արտավազդ Գաբրիելի
Սպերցյան Օհան Գաբրիելի
Սահարյան Մկրտիչ Սեդրակի
Փախյան Մարկոս Յակոբի
Փախյան Յարություն Ներսեսի

Խանդոն արցախյան հերոսամարտում

Յայրենիքի պատվի համար
Մեռնողը իսկ նահատակ է,
Ով կաշխատի ազգի համար,
Յարազատ ազգի զավակ է...

Զիվանի

ՆՐԱՆՔ ՄԻՇՏ ԱՆՄԱՀ ԵՆ

Արցախյան հերոսամարտը ոտքի հանեց համայն հայությանը: Իր արժանի լուման ներդրեց նաև Զավախքը: Յարյուրավոր շավախբահայեր ակտիվորեն մասնակցեցին ազգային ազատագրական պայքարին: Անմասն չմնաց նաև Խանդոն: Տաս- նյակ խանդոցիներ մասնակցում էին Արցախին օգնություն հասցնելու պատվաբեր գործին, մասնակցում էին ռազմական գործողություններին և հերոսաբար կռվում հանուն հայության: Խանդոն այս հերոսամարտերի ժամանակ ունեցավ երկու գոհ- վածներ:

Ոգու կորովն ու արյան կանչն էր, որ նրանց տարավ պատերազմի դաշտ: Նրանք նվիրյալներն էին և իրենց համար ընտրեցին հայրենիքը պաշտպանելու ճանապարհը: Բաժանման օրը եկավ հանկարծակի, ճայթող ամպորպի նման ու ամպոր- պի պես ել շփոթեցրեց բոլորիս: Կորստի կոկիծը, ափսոսանքը, ցավը աստիճանա- բար տեղ գտան մեր հոգիներում:

Խակ կյանքը շարունակվում է... Այստեղ է, որ ժամանակը սկսում է բանդակել իր հրաշքը՝ եթե ձեռքի տակ նյութ կա. մարդուն ծնում է երկրորդ անգամ ու արդեն սերունդների համար՝ որպես լեգենդ:

Իր ազատամարտիկների սիրանքները սերունդներին փոխանցելու ավանդույթ ու- նի խանդոցին: Յարսանիքի օրը նորապսակները պարտադիր ծաղիկներ են դնում գյուղի կենտրոնում տեղադրված Մեծ Յայրենական պատերազմում զոհված հա- մագյուղացիների հիշատակը հավերժացնող կոթողին: Ավելին, այսօր նորապսակ- ները ծաղիկներ են դնում նաև մեր նորօրյա ազատամարտիկների՝ Մովսեսի և Ատոմի հուշարձաններին:

Անցնում են տարիներն ու այդ երկար տարիների սպասման արդյունքում ավելա- նում է կարոտի կուտակումը: Ախր ամեն մարդ աշխարհ է գալիս մի շալակ ցախ մեջքին: Խնդիրն այս է, որ բերածդ ցախը մինչև վերջ մարդավարի այրես ու նոր միայն գնաս: Յետո չտանես կամ չթողնես, որ մնա փոփի, անտեղի փչանա: Չե, մինչև վերջ չայրեցիք ձեր հետ բերած ցախը, չհասցրիք... Չե որ մարդիկ սպասում էին, վս- տահ էին, որ տաքանալու են ձեր վառած ամենամեծ խարույկների կողքին...

Գոռ Մանասյան
Միսակ Թորոսյան

ԶԻԼԱՎՅԱՆ ԱՏՈՄ ԼՅՈՎԱՅԻ

Ատոմը ծնվել է Զավախսի Խանդո գյուղում՝ շինարար հոր և մանկավարժ մոր ընտանիքում։ Առաջին դասարան հաճախել է հարազատ գյուղում։ Այսուհետև ծնողների հետ տեղափոխվել է Կոտայքի մարզի Զրվեժ գյուղը, որտեղ և 1990թ. ավարտելէ տեղի միջնակարգ դպրոցը։ 1992թ. նոյեմբերի 28-ին գորակոչվել է Նորաստեղծ հայկական բանակ։ Մինչև դեկտեմբերի 27-ը ծառայել է Եշմիածնում, հետո տեղափոխվել է Արմավիրի մարզի Մարգարա գյուղ մինչև 1993թ. ապրիլի 20-ը։ Այստեղից էլ տեղափոխվել է Ղափան։

1993թ. նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին մասնակցել է Զանգեզուրի և Ղուբաթլուի մարտերին։ 1994թ. հունվարի 5-ից տեղափոխվել է Հոռադիզ։ 1994թ. մարտի 27-ին Հոռադիզում տեղի ունեցած թեժ կրիվսեղի ժամանակ էլ կտրվեց քաջ հայորդու կյանքի թելը։ Ատոմը հետմահու պարգևատրվել է 1992-94թթ. «Մարտական գործողությունների մասնակից» կրծքանշանով և «Արիության համար» մեդալով (2002թ.): «...Մահ իմացեալ անմահություն է» Սեծն Եղիշեի մարգարեական այս տողերը հիրավի վերաբերում են Ատոմին և նրա նմաններին։

Երախտապարտ խանդոցիները իրենց քաջ զավակի անունն անմահացնելու համար տեղի միջնակարգ դպրոցը վերանվանեցին Ատոմ Զիլավյանի անվամբ և դպրոցի բակում տեղադրեցին նրա կիսանդրին։

Արցախ աշխարհում արյուն է հոսում,
Տեր ամենազոր, Են ինչ են ուզում,
Ոճիրների նոր կծիկ են հյուսում,
Մեր անդորրն են նորից ծվատում։
Զուրը թարթառի կարմիր է հագել,
Իրեն անպարտ է ազերին կարծել,
Լիսելու խնդիրն է մեր դեմ ծառացել,
Ամբոխ խուժանն է նորից գազագել,
Վայրագ զազանային երախը բացել,
Յաթաղան թրի ժամանակն հիշել,
Ազգիս ինքնակամ ուտքի է հանել,
Նենգ թշնամին մեծ մարտի է կանչել,
Իրենց երազների աշխարհը թողել,
Նորեն Ավարայրի գիևոր են դարձել։

Սեղրակ Խաչատրյան

Ակ.՝ Ատոմ Զիլավյանը

ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ ՄՈՎՍԵՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻ

Մովսես (Արարատ) Յարությունի Մարտիրոսյանը ծնվել է 1958թ. հոկտեմբերին Խանդո գյուղում: Ամասիայի շրջանի ջոկատի կազմում մասնակցել է Յաղորութի, Աղդամի, Օմարի լեռնանցքի, Շուշիի, Մարտակերտի ազատագրման մարտերին:

Չոհվել է Մարտակերտում 1994թ. մայիսի 9-ին:

Հավատքս առ աստված

«Բավ է սիրտ իմ աստված փնտրես...»

Յ. Շիրազ

Մովսեսի թուխապը մթագնել է նորեն,
Որոտ ու շանթ է հավաքել ձորեն,
Կերահաս վտանգին դեմ առ դեմ
կանգնել,

Մարս սրբազան բորբ սիրտն է բացել:
Երկնի աստղերից, կեռ մահիկ լուսնից,
Սիս-Մասիս սարից բոթ լուր իմացել,
Ինքը մթագնել թուխապ ամպ է դարձել,
Յարցմունք է արել բոստր աստղերին,
Ինչո՞ւ է Տերը ազգիս հայոց փորձության
տարել,

Ընազայլ ցեղերին, թուղթ-թաթար
խաներին,
Արբուսքին նրանց մաս-բաժինք հանել,
Տեր ամենազոր ինքդ էլ չգիտես, թե ինչ
ես արել,

Արծաթն ու ոսկին իրար հետ խառնել,
Կշռաչափն հայի միշտ ցածր ես պահել,
Ինքդ բեզ խաբել, հավատքն իմ վանել,
Ներող եղիր, Տեր, հավատալով բեզ՝
ազգս էլ է խաբվել...

Սեղրակ Խաչատրյան

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔԸ ԽԱՆԴՈՅՑՈՒՄ

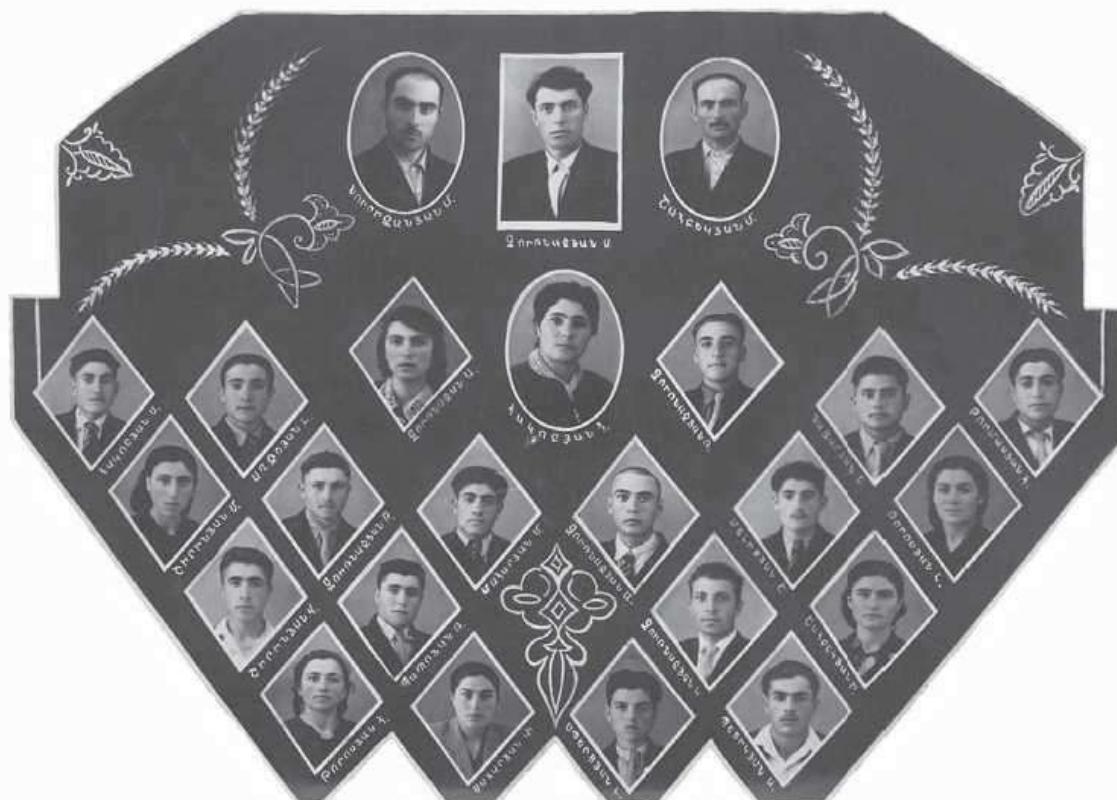

Երկիրն ուսյալ զավակին Է փայփայում մոր պես,
Անկիրթ ցեղերը թափառական կուգան ու կերթան...
Զիվանի

Մեծն Զիվանու այս տողերն ուղեցուց են հանդիսացել մեր ժողովրդին հազարամյա պատմության ընթացքում: Անկախ նրանից, թե պատմական ինչ ժամանակաշրջանում է ապրել ու ստեղծագործել մեր ժողովուրդը, նրան միշտ ուղեցուց է եղել «ուսյալ մարդու» սկզբունքը: Այսինքն՝ մեր նախնիները, գործունենալով արորի և խոփի հետ և իրենց հանապազօրյա հացը դրանց միջոցով ստեղծելով հանդերձ, գիտակցության մեջ ունեցել են «ուսյալ մարդ» դառնալու գաղափարը: Թե որքանով է դա հաշողվել մեր ժողովրդին, բոլորովին այլ հարց է: Ուստի արդարության դեմ չենք

մեղանչի, եթե ասենք, որ դա մեզ լավ է իհաջողվել Ե պատմական համարյա բոլոր ժամանակներում:

Այսօրվա սերունդներին շատ զարմանալի կթվա, եթե նրանց ասենք, որ սրանից ընդամենը 50-60 տարի առաջ մեր գյուղում ոչ հեռուստացույց կար, ոչ հեռախոս, ոչ ել անգամ ելեկտրականություն: Այս ժամանակ մեր մեծերը երեկոները հավաքվում են օդաներում, լամպի լուսի տակ հեքիաթ պատմում, զրուցում, երգում և ուրախանում: Այդպիսի հավաքների ժամանակ շատ անգամ ցուցադրվում էր դարագյողների խաղերը, որը Մըթինից հետո ժառան-

Խանդոյի թատերական ինքնագործ խումբը 1957-58թթ.

Խանդոյի գյուղական ակրոմքը

գել էին նրա հետևորդներն ու հայտնի եր ամբողջ Զավախքում:

Պետք է ասել, որ սրանք տիկնիկային թատրոնի նախատիպերն էին հանդիսանում: Այս և ուրիշ նմանատիպ միջոցառումները հնարավորություն տվեցին սերնդից սերունդ փոխանցել մեր դարավոր ժողովրդական բանահյուսությունը, աշուղական արվեստը և, ըստ հանրապետության, ողջ մշակույթը: Ոչ պակաս մասսայականություն էին վայելում նաև ժողովրդական պարերգերը, որոնք մեծ մասամբ կատարվում էին տոն օրերին և հարսանիքների ժամանակ: Ինչ իսուք, գյուղի մշակութային կյանքում առաջնային դերը պատկանում էր դպրոցին, որ մեր նախնիները Մեծ գաղթից հետո եկեղեցու կառուցման հետ միաժամանակ հիմնեցին:

Փոխվում են ժամանակները, փոխվում են նաև գիտելիքներ ստանալու ձևերն ու մեթոդները: Գյուղի զարգացման հետ միաժամանակ, դպրոցից բացի առաջ եկան մշակութային նոր օջախներ՝ կառուցվեց գյուղի ակումբը, հետագայում՝ Կուլտուրայի պալատը, բացվեցին գրադարաններ, մանկապարտեզ, ստեղծվեցին երգ ու պարի

խմբեր, թատերական խմբակներ, որոնք միաժամանակ մեր գյուղի առօրյայի մի մասն էին կազմում: Մեր գյուղն ուներ իր նշանավոր դերասանները, երգիչներն ու ասմունքողները: Ինչպես կարելի է մոռանալ Շազմիկ Չուռնաջյանի «Աղյուս մարդը», Մկրտիչ Իգիթյանյանի «Պըլը Պուլին», «Գլխի գին է հիսուն միլիոն», Մելիք Մելիքյանի «Չար ոգին», Շոթա Թորոսյանի «Պըլը Պուլին» և շատ ու շատ ուրիշների դերակատարումները:

Խանդոյիների երգն ու պարը, նվազը հայտնի էր ողջ տարածաշրջանում: Շրջանային փառատոններին մեր գյուղը եղել է միշտ առաջավոր՝ շնորհիկ մեր հայտնի երաժիշտների և երգիչների: Շնորհաշատ երաժիշտներ Մամիկոն Մելիքյանը, Վոլոդյա Չուռնաջյանը, Կամո Թումասյանը՝ իր հմայիչ երգով, Վալիկ Մելիքյանը՝ իր նվագով և սրամտություններով: Յետագայում իներին փոխարինելու եկան նորերը՝ Արսեն Մելիքյան, Սերժիկ Գրիգորյան, Ստյուա Չուռնաջյան, Ռուբեն Մելիքյան, Բարսեղ Շիրինյան, Վիկտոր Մարգարյան, Ռուբեկ Գրիգորյան և ուրիշներ:

Խանդոյի հայտնի են նաև իր երգչերգչուհիներով՝ Կամո Թումասյան, Ջիշ-

Զիվանու անվան աշուղական դպրոցի սաները
Նկարում՝ վերևի շարքում աջից երրորդը Յայկ Մարգարյանն է

միշ Թորոսյան, Մերիկո Մելիքյան, Նանար Իգիթյանյան, Մարիամ Շիրինյան, և Ելի շատ ուրիշներ: Մեծ ժողովրականություն էին վայելում հատկապես հուզիչ արտասանությունները, որոնց ժամանակ դահլիճը չեր կարողանում զսպել հոգու խռովքը և լուր արտավում էր: Իրենց ասմունքով հայտնի էին Ծովիկ Սերոբյանը, Նարյա և Տանյա Յակոբյանները և շատ-շատերը: Այս գործում մեծ ավանդ ուներ դպրոցի հայոց լեզվի և գրականության լավագույն ուսուցիչ և հետագայում դպրոցի ուսմասվար Ռաֆիկ Իգիթյանյանը: Այսօր էլ և՝ դպրոցում, և՝ ակումբում գործում են երգի-պարի խմբեր, որոնք մեծ մասսայականություն են վայելում շրջանում: Առանձնահատուկ դեր է ունեցել գյուղական ակումբն իր կազմակերպած համագյուղական միջոցառումներով՝ համերգներ, բեմականացումներ, տոնական միջոցառումներ, և աչքի է ընկել շրջանում:

Երկար ժամանակ ակումբը ղեկավարում էր բազմավաստակ Բորիս Դեմորչյանը: Նրանից հետո ակումբի ղեկավար են աշխատել հետևյալ անձնավորությունները՝ Իգիթյանյան Մըկր-

տիչ, Թումասյան Կամո, Շիրինյան Բարսեղ, Բասենցյան Միսակ, Թորոսյան Վաղինյակ, Սահարյան Աշոտ, Գրիգորյան Ռուբիկ, Թորոսյան Տիրուհի:

Այսօր էլ նոր սերունդը շարունակում է իրևախնիների սերնունվիրվածությունը երգի և երաժշտության հանդեպ: Եվ պատահական չէ, որ Խանողյում ծնված Յայկ Կարենի Մարգարյանը սովորում է Զիվանու անվան աշուղական դպրոցում և հանդես է գալիս նշանավոր բեմերում, նույնիսկ՝ արտերկրում:

Վերջերս ականատես եղանք Խանողի միջնակարգ դպրոցի վերջին զանգի արարողությանը, որը մեզ անշափ ուրախացրեց իր կազմակերպչական բարձր մակարդակով (դպրոցի տնօրեն՝ Վասիկ Թորոսյան, դաստեկ՝ Գայանե Գրիգորյան, պարուսույց՝ Ջիշմիշ Իգիթյանյան):

Յարգելի համագյուղացիներ, ինչ խոսք, մի համարում ինարավոր չէ ներկայացնել մեր գյուղի ողջ մշակութային կյանքը: Ուստի խնդրում ենք կապ պահպանել մեզ հետ և օգնել հետագա համարներում լիարժեք լուսաբանման գործում:

Ելմիրա Նուրիջանյան

ԽԱՆԴՈՅԻ ԴՊՐՈՑԻ ՏՆՈՐԵՆՆԵՐԸ

- ◆ Նուբարյան Աղասի - 1921-1924թթ. - ք. Ախալցիս
- ◆ Հակոբյան Բագրատ - 1924-1928թթ. - ք. Ախալքալաք
- ◆ Թորոսյան Երվանդ - 1928-1931թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Թանգամյան Ռաֆիկ - 1931-1935թթ. - գ. Գանձա
- ◆ Սիմավորյան Սարգիս - 1935-1938թթ. - գ. Ալաստան
- ◆ Անջելյան Սիմոն - 1938-1941թթ. - ք. Ախալցիս
- ◆ Թոփայան Ռուբեն - 1941-1942թթ. - գ. Խուլգումո
- ◆ Աղաբաբյան Մանուկ - 1941-1942թթ. - գ. Ալաստան
- ◆ Կիրակոսյան Փայլակ - 1943-1946 թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Զթոյան Տաճար - 1946-1947թթ. - ք. Ախալքալաք
- ◆ Սիմավորյան Սարգիս - 1947-1949թթ. - գ. Ալաստան
- ◆ Թաղևոսյան Հովհաննես - 1949-1954թթ. - ք. Ախալքալաք
- ◆ Զուռնաշյան Սարգիս - 1954-1966թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Նուրիջանյան Մյասնիկ - 1966-1977թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Պապոյան Վաղինակ - 1977-1988թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Մարտիրոսյան Լյովա - 1988-1992թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Մելիքյան Ռուբիկ - 1992-1995թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Մանասյան Ստեփան - 1995-2005թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Դուրգարյան Արփենիկ - 2005-2010թթ. - գ. Խանդոյ
- ◆ Թորոսյան Վանիկ - 2010թ. - գ. Խանդոյ

Տարբեր ժամանակներում ուսումնական մասի վարիչ են աշխատել Հակոբյան Հասմիկը, Շահբեկյան Մկրտիչը, Իգիթյանյան Ռաֆիկը, Պապոյան Վաղինակը, Մանասյան Ստեփանը,
Մանասյան Գոռը, Դուրգարյան Արփենիկը:

Խանդոյի դպրոցի հին և նորակառույց շենքերը

ԽԱՆԴՈՑԻ ՄՏԱՎՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ, ՌՎԵԵՐ ՈՒՆԵՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՏԻճԱՆ

- ◆ **Բասենցյան Արարատ Միսակի** – տնտեսական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Դանիելյան Արարատ Վարդի** – ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու, իժևակի Պետական Համալսարանի դասախոս
- ◆ **Զուռնաշյան Մանուկ Երջանիկի** – քիմիական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Զուռնաշյան Վանիկ Սեղրակի** – ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր
- ◆ **Իգիթյանյան Սեյրան Աղասինի** – ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
- ◆ **Հակոբյան Մնացական Միքայելի** – տեխնիկական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Հակոբյան Հենրիկ Սերգոյի** – փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
- ◆ **Մելիքյան Ալեքսանդր Մաքսիմի** – իրավաբանական գիտությունների դոկտոր
- ◆ **Մելիքյան Սամվել Ալեքսանդրի** – իրավաբանական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Մելիքյան Սերգո Միսակի** – ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Մելիքյան Գայանե Ռուբիկի** – բժշկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
- ◆ **Մելիքյան Կարեն Ռուբիկի** – բժշկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ
- ◆ **Մարտիրոսյան Կոնստանտին Հենրիկի** – բանասիրական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Նուրիջանյան Հովհաննես Զաշավանի** – ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Պապոյան Հարություն Լևոնի** – տնտեսական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Պապոյան Սեյրան Հովհաննեսի** – ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Պապոյան Սեղրակ Հովհաննեսի** – տնտեսագիտական գիտությունների թեկնածու
- ◆ **Պողոսյան Մամիկոն Մանուկի** – բուժ-ֆիզկ. գծով գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր
- ◆ **Փախյան Հրայր Ներսեսի** – բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

ՄԵՐ ԳԱՎԱԹՈՉԱՄՆԵՐԸ

«Տունկերս ամեն երկիր ընկած են բաժան-բաժան...»

Զիվանի

Յայի ճակատագիր, հայի բախտ և հային հատուկ կենսագրություն... Մի եղբայրը ապրում է Ամերիկայում, մյուսը՝ գյուղում, քույրը՝ Ռուսաստանում, մորաքույրը՝ Ուկրաինայում, իրեղբայրը՝ Բելոռուսում և այսպես շարունակ: Ներկայումս մեր համագյուղացիները ցոված են աշխարհով մեկ: Դրա համար ել երբ երկրագնդի մի անկյունում ծնվում է խանդոցի, ուրախությունն ու աչքալուսանքը թևածում է աշխարհով մեկ: Իսկ երբ մի խանդոցի է մահանում, հոգեհանգստի արարողությունը կատարվում է մի քանի տեղ միաժամանակ: Երբ համագյուղացին մահանում է օտարության մեջ և այստեղ ել հուղարկավորվում, գյուղում հարազատները հավաքվում են, գնում գերեզմանները և իրենց հարգանքի տուրքը մատուցում: Չե՞ որ իհմա մեր ժողովրդի համար ամենամեծ դժվարությունը տեղափոխվելու և միմյանց հասնելու հարցն է: Սակայն մեր ժողովուրդը վախեցողներից չէ և այսպիսի դժվար պայմաններում ևս հնարավորության սահմաններում հասնում են միմյանց: Ճիշտ է, օտարության մեջ ապրող խանդոցիների կենսապայմանները բարվոք են, ինարավորությունները՝ ավելի մեծ, սակայն հարազատությունից կտրվածությունը, հողի կանչը, հայրենիքի կարոտը իրենց հետքն են թողնում մարդկանց հոգեկան ներաշխարհի վրա: Ծատ դեպքեր են պատահել, երբ չափահաս մարդիկ ստիպված հեռանում են գյուղից այլ վայրերում ապրելու համար, չեն դիմանում կարոտին և մահանում են «խանդո» բառը շուրթերին:

Յիրավի այս մարդկանց համար բնորոշ են Զիվանու տողերը՝

Օտար երկրի դրախտից,

Յայրենյաց բանտը լավ է...

Ինչ էլ որ լինի, այսօր արդեն փաստ է, որ գյուղից դուրս ավելի շատ խանդոցիներ են ապրում, քան հարազատ գյուղում:

19-րդ դարի 30-ական թվականների վերաբնակեցումից հետո գյուղը մեծ փորձության ենթարկվեց 1918-20թթ. թուրքական արշավանքների ժամանակ, երբ Բակուրիանի անտառներում մի կողմից թուրք բարբարոսները, և մյուս կողմից սառնամանիքն ու սովոր հարյուրավոր խանդոցիների կյանք խլեցին:

1921թ. Վրաստանում Խորհրդային կարգերի հաստատումից հետո կյանքը ժամանակավորապես խաղաղվեց: Շինական անցավ խաղաղ, ստեղծագործ աշխատանքի; Սակայն վրա հասած 1937թ. և այսուհետև 1949թ.

դեպքերը նոր հարված հասցին խանդոցիներին: Գյուղի առաջադեմ մարդկանցից շատերին քշեցին աքսորավայրեր, որոնցից շատերն այդպես ել չվերադարձան:

Գյուղից հերթական գաղթը սկսվեց արդեն խաղաղ պայմաններում, այսպես կոչված «խոպանի» ի հայտ գալու հետ միաժամանակ: Աշխատատեղերի պակասության պատճառով տղամարդիկ մեկնում էին խոպան՝ մի կտոր հաց վաստակելու ակնկալիքով: Խոպանի դրական կողմն այն էր, որ խանդոցիները սկսեցին ավելի բարեկեցիկ ապրել, իսկ բացասականը՝ նորից գյուղի, հողի և ընտանիքի կարոտը: Ծառ խանդոցիներ օտարության մեջ դարձան դժբախտ պատահարների զոհ: Իսկ մասայական գաղթը սկսվեց ԽՄՀՄ-ի փլուզումից հետո, երբ գնալ-գալու ճանապարհները անչափ դժվարացան: Այսօր Ռուսաստանում համարյա չկա մարզ, ուր խանդոցի չքնակվի: Սանկտ-Պետերբուրգից մինչև Յուժնի-Սախալինսկ: Վհա մեր գյուղացիների այսօրվա աշխարհագրությունը:

ՄԵՐՈՆՔ ՈՒՂՄՈՒՐՏԻՎԱՅՐՈՒՄ

Բայց ի պատիվ մեր համագյուղացիների պետք է ասել, որ ուր ել քնակվել են, ապրել են արժանապատվորե, եղել են, կան որպես հայտնի շինարարներ ու գործունյա մարդիկ: Նրանք պահպանել են դրացիական, ազգակցական, ավանդական կապերը, որ ունեին ծնողները հարազատ գյուղում: Դարյուրավոր, հազարավոր կիլոմետրերը չեն խանգարում, որ նրանք ներկա լինեն միմյանց և՝ ուրախության, և՝ դժբախտության պահերին: Մեր համագյուղացիները չեն մոռացել գյուղում նշվող հին ծեսերն ու սովորությունները: Չկա մի վայր, որտեղ ապրեն մի քանի խանդոցի ընտանիք և չնշեն մայիսի 6-ը՝ «Ծռատոնը»:

Ճակատագրի բերումով մի անգամ առիթ է ստեղծվել ներկա գտնվելու ուղմուրտահայ համայնքի կողմից նշվող «Վարդավառի» միջոցառմա-

նը, որը այդ տարի կազմակերպվել էր Մալի Պուրգայում, որտեղ մոտ 30 ընտանիք խանդոցի են ապրում:

Պետք է ասել, որ ես հաճելիորեն զարմացած և միաժամանակ ուրախացած եի՝ տեսնելով հայության համահավաք ոգին: Դայաստանի և Վրաստանի տարբեր վայրերից հավաքված մարդկանց կապում եր մի բան՝ հայ լինելը և հարազատ վայրերի նկատմամբ կարոտն ու փափագը: Այսպիսի ժամանակ էլ զգում ես, որ հայը ամեն ինչից բացի տառապում է նաև «կարոտախտ» կոչված հիվանդությամբ:

Խնջույքների ժամանակ ավանդույթ է դարձել հոտնկայս խմել «հող ու ջրի» կենացը: Ուղմուրտիվայրում կազմավորված հայկական համայնքի գործունեության մեջ մեծ ավանդ է ունեցել մեր համագյուղացի Ռուբեն Մելիքյանը: Իսկ Պուրգայի համայն-

քի հիմքը կարելի է ասել, որեցին եղբայրներ Զաջավան և Սերգո Իգիթյանները, Յուսիկ Կարապետյանը (նույնպես շավախահայ): Եվ երբեմնի գյուղը, որ այսօր Վերածվել է քաղաքատիպ ավանի, Նրանց կողմից հիմնած շինարարական ֆիր-

մայի գործունեության արդյունքն է: Որպեսզի պարզ լինի հայկական միջոցառումների կարևորությունը նաև տեղաբնակների շրջանում, մեջբերում ենք տեղական մամուլից մի հոդված.

ПРАЗДНИК ВОДЫ И РОЗЫ

“Вардавар” – республиканский праздник Воды и Розы армянского народа прошел в июле в деревне Столярово. В нашем районе живет более 150 представителей этой национальности. Четвертый ежегодный праздник армян собрал более 700 человек из разных уголков нашей республики, Самары и Москвы. В этот день особенно прекрасны армянские женщины, которые приходят на праздник в лучших нарядах. Целый день звучат национальные мелодии. Под занавес праздника его участники просят дождя, купаются в реке и поливают друг друга водой. Повезло больше, если тебя облили водой из ведра, а значительно меньше, если окатили мощной струей из пожарного рукава.

В адрес армянского народа прозвучали приветственные слова главы муниципального образования “Малопургинский район” М.Т.Леконцева, заместителя председателя Союза Армян России Германа Ананянца, председателя республиканской общественной организации “Урарту” Мнацакана Аракеляна.

На празднике решались и серьезные вопросы. Один из них – включение общественной удмуртской организации “Урарту” в состав Союза Армян России. Все участники единогласно проголосовали “за”.

А потом началось веселье. Армянский музыкальный ансамбль из Самары “Звартноц” стал украшением праздника Воды и Розы. Артисты в национальных костюмах играли на тахоле (барабан), танцевали и исполняли народные песни.

Продолжили праздник спортивные состязания. Словно под девизом “главное не победа, а участие”, каждый старался принять в них участие. Перетягивали канат, играли в мини-футбол, состязались в армспорте и гиревом спорте. В первом, самом зрелищном виде, малопургунские мужчины и завьяловские женщины завоевали звание сильнейших. В мини-футболе, в котором участвовали 7 команд, хозяева стали третьими, уступив гостям из Перми и Ижевска. В гиревом и армспорте участвовали более 40 детей и более 100 взрослых. Они получили призы.

Когда пришло время обедать, каждая делегация приготовила на костре национальное блюдо: кто-то шашлик по-армянски, кто-то – матах, кто-то – хашламу.

Весь день веселились от души: женщины с удовольствием танцевали под любимые песни и мелодии, мужчины и дети участвовали в спортивных соревнованиях. От души плескались в пруду, берег которого специально к празднику был облагорожен: подвезен речной песок, сделан мостик для спуска к воде. Ни

одному участнику праздника Воды и Розы не удалось уйти домой сухим: заранее запасенные полные ведра воды у пожарная машина сделали свое дело.

Праздник понравился всем участникам. Они благодарны его организаторам: администрации МО «Малопургинский район» председателю общественной организации «Урарту» в Удмуртии Мнацакану Аракеляну, директору ООО ПСФ «Постольский» Серго Игитханяну.

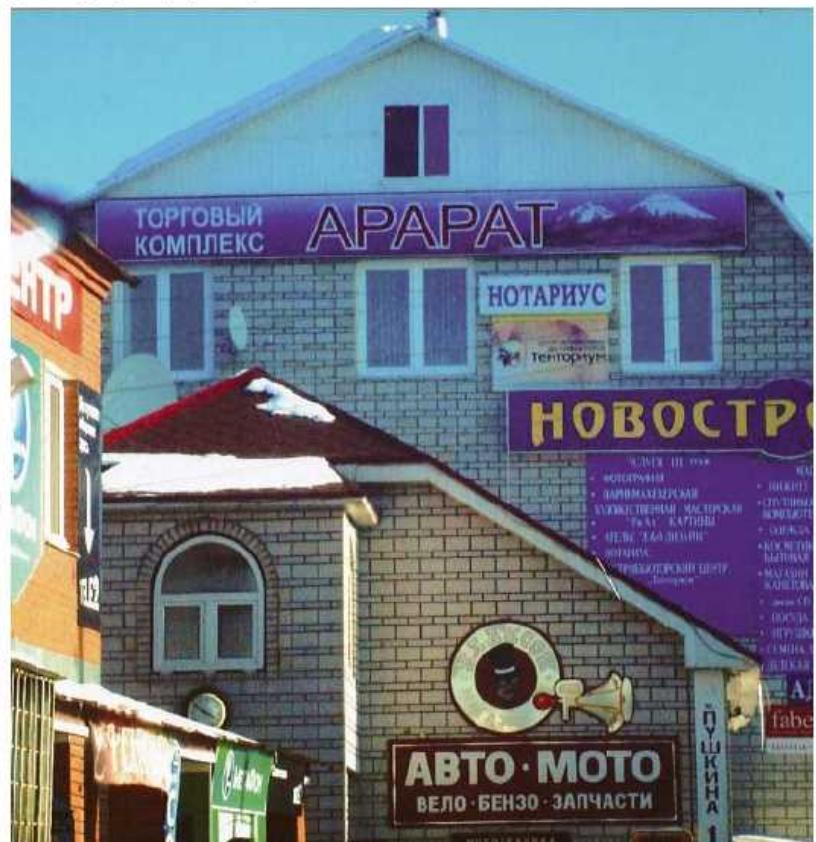
Նորակարույց հայկական եկեղեցին Խօսկում

Վերջին ժամանակներս մեծ թափ է ստացել հայկական եկեղեցիների կառուցումը Ռուսաստանի Դաշնության տարբեր վայրերում և այդ գործում մեծ ավանդ ունեն մեր համագյուղացիները։ Օրինակ Խօսկում կառուցվող հայկական եկեղեցուն մեծ օժանդակություն է ցույց տալիս Սերգո Իգիթյանյանի ղեկավա-

րած շինարարական ֆիրման և Մալի Պուրգիայի հայկական համայնքը մեր հայրենակից Խաչիկ Եղոյանի գլխավորությամբ։

Խանողիների հավաքատեղին
Ս.Պուրգիում

Սերժիկ Գրիգորյանի խանութների ցանցը
Ս.Պուրգիում

Մերոնք Յուժնի-Սախալինսկում

Մեզ համար զարմանալի չէ, որ հայկական համայնքներ են գործում Սանկտ-Պետերբուրգում, Մոսկվայում, Սամարայում, Կրասնոդարում, իժևսկում և հայաշատ այլ վայրերում: Բայց որ մի ամրակուր հայկական համայնք է գործում Յուժնի Սախալինսկում մեր համագյուղացի Սարգիս Չորիկի Հակոբյանի գլխավորությամբ, և՝ զարամանալի է, և՛ ուրախալի:

1958թ. ծնված մեր համագյուղացին զինվորական ծառայությունից հետո աշխատանքի է անցել Ներքին գործերում և իր անբասիր բնավորության ու աշխատասիրության շնորհիվ կարողացել է հասնել փոխգնդապետի կոչման և Յուժնի Սախալինսկի քրեական բաժնի պետի տեղակալի պաշտոնին:

Սարգիս Հակոբյան

АРМСАХСТРОЙ

Սարգիսը 2004թ. կենսաթոշակի անցնելուց հետո անցնում է ակտիվ հասարակական գործունեության: Նրա նախաձեռնությամբ Յուժնի Սախալինսկում ստեղծվել է «Հայք» համահայկական համայնքը, որի անփոփոխ ղեկավարն էլ մինչև օրս համարվում է ինքը: Նրա շնորհիվ է, որ այստեղ գործում են կիրակնօրյա հայկական դպրոց, գեղարվեստի խմբակներ, երգի ու պարի մանկական համույթ, որը 2009թ. իտալիայում անցկացված փառատոնում գրավեց առաջին տեղը:

Վերջերս նրա ղեկավարած ՕՕԾ "Armcaxstroy" Փիրմայի կողմից (որի փոխտնօրենն է համարվում է նրա եղբայրը՝ Աշոտ Չորիկի Հակոբյանը, ծնվ. 1960թ.) Ոուսական եկեղեցու բակում տեղադրվեց «Անմեղ զոհերի հիշատակին» նվիրված խաչքար:

Այս երկու եղբայրների գործունեությունը բարձր է գևահատվում Ոուսաստանում և դրա համար էլ նրանք

տեղ են գրավել “Լուշնի լюди Росии” հանրագիտարանում:

Ազագ Եղբայրների հետքերով է գնացել նաև Նրանց կրտսեր Եղբայր Յակոբը, ով նույնպես ավարտելով Ներքին գործերի բարձրագույն ակադեմիան, Յեռավոր Արևելյան տնտեսագիտական համալսարանը, Ներկայումս Յուժնի Սախալինսկի մարզի քրեական հետախուզության պետու

թ: Յակոբն ունի գնդապետի կոչում և մեծ հեռանկար ավելի բարձր աստիճաններ նվաճելու համար:

Վերջերս շավախբահայ Երգիչ Եղվարդ Թամարյանի մենահամերգի ժամանակ, Արամ Խաչատրյանի անվան համերգասրահում, մի քանի բարեգործների թվում ինչեց նաև մեր համագյուղացի Սարգիս Յակոբյանի անունը:

Գոր Մանասյան

ԽԱՆԴՈՒԻ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ

ԱՐԿԱԴԻ ԵՎ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԹՈՐՈՍՅԱՆՆԵՐ

2009 թ.-ի մայիսի 8-ը խանդոցիների համար նշանավոր օր էր: Վերջապես տասնամյակների լռությունից հետո վերաբացվեց «Սուրբ Խաչ» եկեղեցին և դարձավ գործող: Հավատքի տունը նոր հավատ է ներշնչում խանդոցիներին իրենց ապագայի հանդեա:

Այս երանելի օրը խանդոցիներին նվիրեցին նույն գյուղի զավակներ մուսկվաճսակ գործարարներ Արկադի և Համբարձում Թորոսյանները: Մինչ այդ գյուղում շատ այլ բարեգործություններ են կատարվել տարբեր մարդկանց կողմից, որոնց «Խաչկավանք-Խանդոն» կանդրադառնա իր հետագա համարներում: Սակայն այսպիսի մեծ նախաձեռնություն և այսպիսի աստվածահաճո գործ առաջին անգամ էր ձեռնարկվում: Յենց դրանում է նրանց մեծության արժեքը:

Արկադի Թորոսյանի այս բարեգործությունը նոր շունչ հաղորդեց Խանդոցին և խանդոցիներին, իրենց այսօրվա և վաղվա օրվա հանդեա:

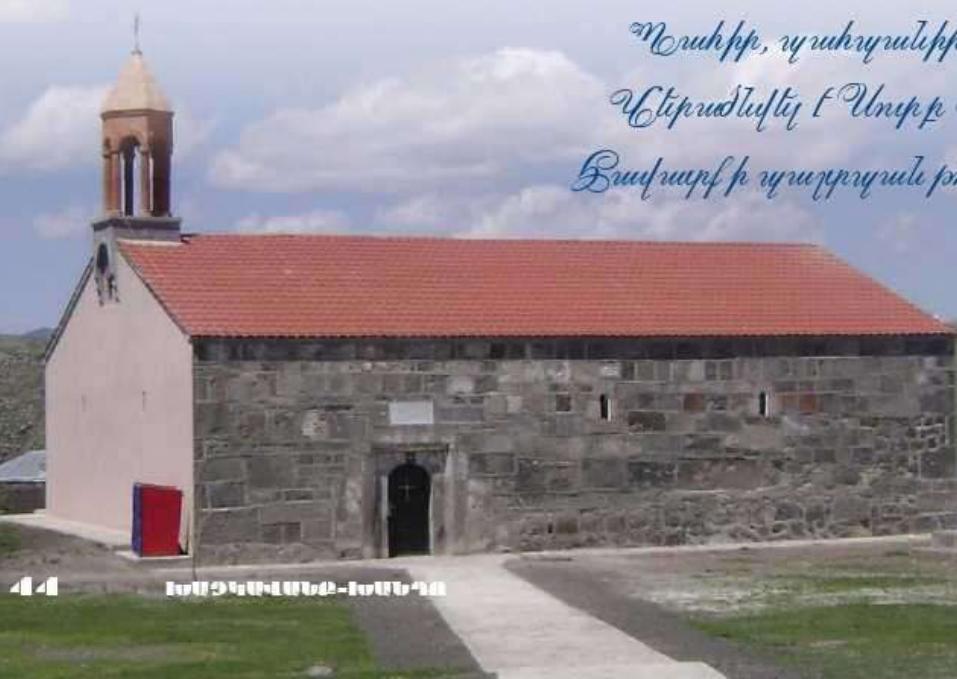
Արկադի և Համբարձում Թորոսյանները աջակցել են նաև Խանդր-Խան ճանապարհի շինարարական աշխատանքներին:

Սակայն Թորոսյան եղբայրների բարեգործությունները չի սահմանափակվում միայն մեր գյուղով:

Նրանք համարվում են նաև 2009թ. Թովմաս Պողոսյանի կողմից հրատարակված Զիվանու «Անհայտ երգերը» ժողովածուի հովանավորյալներից մեկը, ինչպես նաև Հայաստանում առաջին անգամ հրատարակվող «Գրպանի երգարանի» հովանավորողը:

Յուսանք, որ շնորհալի եղբայրների նվիրատվությունները այսքանով չի սահմանափակվում:

Թունդր, հայրապար ցյուղ իմ հայրենաց,
Պոսիրը, պահպանիր սերունդը, պարզը,
Սերամասիւթիւ Շնորք Թուաց մեծ մակը զ.
Յախարքի պաշրպան բող զառնա քառնի զ:

**Սիրով նվիրում եմ
մեր գյուղի ժամի բացմանը**

Տարիների փոշին նստել,
Սուրբ երեսդ էր քողով ծածկել,
Գարնանային անձրևներից
Լույս երեսդ էր անվերջ լացել:
Չմեռների բուք-բորանից
Մրսել էիր ու կծկվել,
Լացել էիր ու հառաչել,
Մեկին էիր անվերջ կանչել ու սպասել:
Ո՞վ բարերար, այսքան տարի
Որտե՞ղ էիր դու թաքնվել,
Աչքս ճամփիդ ջուր էր դառել:
Սպասում էի, որ դու գայիր,
Եվ իմ վառված ու մրոտված
Սուրբ մարմինը նորոգեիր,
Լալահառաչ իմ աչքերի
Արտասուքը դու սրբեիր,
Եվ իմ լրված ու մոռացված
Զանգը նորից հնչեցնեիր,
Ժողովրդիս իմ սուրբ գիրկը դարձնեիր:
Բարերարը շատ չուշացավ,
Խանդո գյուղում ծնված, ապրած ու մեծացած
Արկադին էր մեր վառապանծ:

Մարգո Մարգարյան

ԽԱՆՊՈՅԻ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ

ԿՈՆՍԱՌԱԴԻՆ ԵՎ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆՆԵՐ

Այս անունների հետ է կապված գյուղի նվիրատվությունների հսկա ծավալը:

Մանկավարժներ Լյովա Մարտիրոսյանի և Վաղամեռիկ Չոյա Արևյան-Մարտիրոսյան գույգի այս շնորհալի երիտասարդները իրենց գործունեությամբ ապացուցեցին, որ գործունյա հոր և բարի, շնորհալի մոր արժանի զավակներն են: Նրանց բարեգործության շրջանակները չափազանց մեծ են:

1. Վրարողությունների տունը, որը կառուցվել է շրջանում առաջիններից մեկը: Եվ ահա եղբայրների կողմից այն լրիվ վերակառուցվեց, մեծացվեց և իր բոլոր հարմարություններով նվիրվեց խանդոցիներին:

2. Կառուցվել է գյուղի սրբություն համարվող գերեզմանոցի սրբատաշ պարհապը՝ կից շինությունով:

3. Գյուղի գազաֆիկացման աշխատանքը, որը հսկայական ծախսեր ու շանթեր է պահանջում, եղբայրների ամենամեծ նվերն է իրենց հարա-

գատ գյուղին: 2011թ. մայիսի 7-ին, ինչպես խոստացել էին, կապույտ վարելիքը հասավ Խանդո: Այժմ աշխատանքներ են ընթանում գյուղի տները գազաֆիկացնելու ուղղությամբ:

4. Ամեն տարի գյուղի ներքին ճանապարհների վերանորոգումը կարծես թե դարձել է նրանց աշխատանքների հիմնական բաղկացուցիչ մասը:

5. Վեց տարի անընդմեջ դեկտեմբերի 31-ին գյուղում կազմակերպվում է ամանորյա հանդես, որի ընթացքում փոքրիկներին նվերներ բաժանելուց բացի, խաղարկվում են թանկարժեք նվերներ:

6. Մեծ գումար են ներդրել նաև Խանդո-Մեծ ձոր (Խան) ճանապարհի կառուցմանը, որը կատարվել է Վիտալի Թորոսյանի ակտիվ նախաձեռնությամբ:

Այսքանով չեն սահմանափակվում Մարտիրոսյանների բարեգործությունները հարազատ գյուղում:

Իրենց բարեգործություններով աչքի են ընկել նաև Սարգիս Իգիթյանյանը, Սասուն Փախլյանը, Էղիկ Մելիքյանը, Մասիս Ալագույյանը, Սերգո Սպերցյանը և ուրիշները, որոնց բարեգործություններին կանորադառնանք մեր հանդեսի հաջորդ համարներում:

Տվյալները «Կարոտ» հայրենակցական միության է հատկացրել Խանդոյի գյուղապետ Աշոտ Սահարյանը:

Գոռ Մանասյան

Յանդիսությունների տունը

Գազը հասավ Խանդո

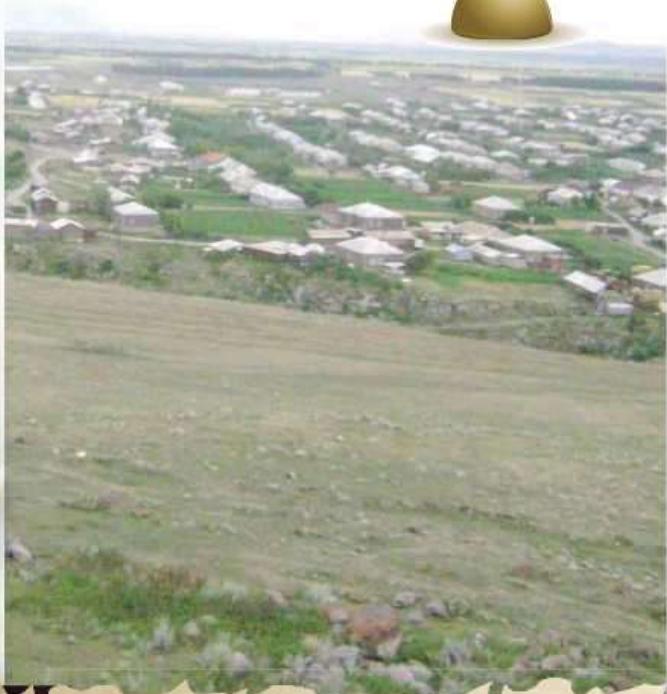
Արենացործում են մերնիք...

Խանդո

Խանդոն իր գետեր կփոխի շուպով
Նև մեղմ կծիան դաշտերը պապակ,
Զվարթ կարկաչով առվաճի միջով
Մեռնի ոժգին զորք սառնորակ:
Գյուղից արեւմուտք մի փոքրիկ կածան
Վղորապուղը իզնում է չորր,
Նոր ունի այգի Խանդոն սեփական,
Արդեռ հասնում է բանձն ու խնջորը:
Նև այդ մրգաշապ այգու չախ ափին,
Խանդո ԳԵՄՆ է վեր խոյացիլ,
Օրագի հուշին ապավին գյուղացին,
Թափարակն ագորի լուսերն է խանում:

Հովհաննես Նուբրզանան

Կարուք

Կարուքած պրուլ Արրթից գյուղ իզնեմ,
Քաղցր ժախտով նորից բուն մընեմ,
Խաչքարիդ վրա հուշի մոմ վառեմ,
Գալիքիդ համար լուսի շող իրտեմ:
Ու անվաղախոր չորեկդ իզնեմ,
Հին ու աղեւոր ժայռերիդ փարսին,
Խանդոյի խանից կարուք առնեմ,
Ծերեկ աղբյուրից բռով զոր խմեմ:
Չորի պոնկից գետի ցած նաշեմ
Հրաշի պարկերդ հոգուն պահեմ,
Խանդոյի խանից կարուք բանեմ,
Մեր աղբյուրների գրերին խառնեմ:
Քո դաշտ ու չորով ծայրից ծայր անցնեմ,
Եւ ի համ ու հոգով իմ հոգին ցնեմ,
Պաղ գրերիդ հետ իւ ճամփա ընկնեմ,
Քո հրաշները աշխարհին պարմեմ:

Միասկ Թորոսյան

Մեծ Զորք

Մթիսի բույգանով Մեծ չորդ իզնեմ,
Ծոշան կեսից բռով զուր խմեմ,
Մեր խարեն հասնեմ ու մի քիչ նարեմ,
Վնչ հրաշք պարկեր փոխած է իմ դեմ:

Հետո, եղք հոգենմ հանգստանալոց,
— Հերիք է նարեմ, մի քիչ եղ գաղոց,—
Վստու ու իզնեմ իմ ճամփով նորից,
Աւարուս առնեմ ես մեր Մեծ չորք:

Ու խաղեմ գեյքի ափով Խթափարվան,
Վնչ հրաշք ես դու իմ Խանդոյի խան,
Եւլ դու իմ ջնաղ Գնդիկ բույգան,
Ծերեկ աղբյուրն է մեր խոտուն վկան:

Հետո նարեմ ափին վարարուն գեյքի,
Ամր անցյալից շար բաներ գրիցի,
Դմ երազներն ել խառնեմ զրերին,
Դր դանիք հեռուն պարսի աշխարհին...

Միասկ Խթորովան

Աւրուրս առևել

(Տաղ Ռուբորդ)

Տարիքս առել, մայրամուրիս շեմին եմ հասել,
Դմ ընկերներից խոսպում եմ առել,
Դև հանչելով հողին, իմ թաղի միզին,
Դոր գետ կանգուն է մեր ժամ-եկեղեցին,
Դրբ խոնարհի ավել է դարչել,
Քայլ էլի նորից նույն է մնացել:
Ամսափանդ պարտերը գիշերվա մթին,
Փարոս ասրովի են՝ արեւ ու լուսին,
Եսր կանչող ապդակ, հայսարքն իմ հույսի,
Մողորյալ որդու, որ ես գան նորից,
Նոր լուսը վառվի մթագնած չորի,
Չամ ու հույր թռող գա մեր լավաշ հայր,
Մամուռը մախովի աղբյուրի ավի,
Նոր ակոս բացվի, անսրեր արսերի,
Չորր ծրաբչակի, ամբար լցվի,
Թռող կոռուսն զյի, հարսանիք լինի,
Նորելով մանկան չայնը բաղլայի,
Դղչս, փափազ, կամքս կարարվի,
Աղ-աղվան ծաղիկը, Խաճախանիք գյուղի,
Արմապավորվի, նոր ծիլ արշակի,
Աւրուրս առևել, իմ հող ու զրի,
Ամրը, ես էլ եմ բնիկ Խանդոյի,
Աւրուրսալ հասկը մեզ հանդ ու դաշտի,
Պոկլած թերթիկը երիցով ծաղկի:

Անդրակ Խաջալրյան

Քյարտմի Ասմոյի երգը

Մանկության օրերս երասի նիսն,
Դեռ ոժինչ ֆասկացած, թռղին հեռացան,
Քլության նվիրած պարգև աննինն
Վիշտու ինչո՞ւ շաբ շուր թռղին հեռացան...

Դեռ փոքր էր ոժինչ չի հասկանում,
Մանկության օրերս ո՞ւ են ինչ դանում,
Նոր հասկացած, որ ծերություն եմ զնում,
Երբ հանդիսակի ծերության շնմին իմ առջեւ...

Ասմու բողոքում է անցյալի համար,
Դմ մանկության օրեր երբ դարձաք օրար,
Ծերացրիք, արդեն է ցուլեն հնար,
Վյանիքին խլեցիք երգանիկ օրեր...

Ծալարիք

Երկնիք ուկեցօծ արհամագի
Նորիշ է կապուցքն Ծալարիք աշխարհի,
Նորիշ է հիմային արհանդ արդերի,
Հրդինիած ծիրանին մեր մայրամուզի:
Նորիշ է բույրն այս լեռնաշխարհի,
Նորիշ է երասն ու տեսն նրա,
Մերթ գորովագույթ արեն է բարի,
Մերթ անցրեն է մաղում դաշտերի վրա:

Ու ամեն անգամ, երբ մովթն է իզնում,
Այսուղ գյուղերն են լուսով շողշողում,
Կարծեն գիշերով շորզպար են բռնած
Երկնասուց լեռների հայացքի դիմայ:

Հուսինն է հենց նոր պռունկը հանած,
Հրեվանին է զապում սասարիկ զմայված,
Նոր գյուղ ու քաղաք նորինած նորուի,
Միհանց են փարսկում լուսերով դարի:

Քարշուրեր Աքովն էլ հպարտ գորովի,
Նրան Ծալարիքում Մասիս յովովի,
Հոգում անսահման խնդություն եւ լոյս
Եւ աքերում բյուր խինդ, երգ ու արշալուս:

Ասրգիս Զուռնազյան

ՅՈՏՈՄՐԻՒԿ

Այս բաժինը, հարգելի համազյուղացիներ, ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում առանց մեկնարանությունների...

Միաժամանակ ակնկալում ենք ձեր ակտիվ մասնակցությունը հետազա համարներում նոյնանման նկարների հրապարակման գործում...

Խոանդողիների «Կարող» հայրենակցական միություն

ԽԱՆԴՊՅԻ
ՄԻԳԱՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՅՔ

1966-1967 դրամարկ

ԾՐՁԱՆԱԿԱՐՏՆԵՐԸ

ԽԱՆԴՈՅԻՆ ԲԱՌ ՈՒ ԲԱՆԻՅ

(Աֆորիզմներ, ասացվածքներ, խրատներ)

Սարին աշել, բոյ է քաշել
բարձրահասակ մարդ

Սուտ խելառ է եղել՝ վանքի հավերը կխրտնեցնե
իրեն գժի տեղ է դրել, բայց իր գործն առաջ է տանում

Տաք ապուրը բերանս է վառել
ուզում է ասել, որ իրեն լավություն չեն արել, որ պատասխանատու լինի

Մեծին չլսողի ոտքը քարին կառնե
խորհրդանշում է հարգանք մեծերի նկատմամբ

Զուրը չտեսած մի բոբիկանա
ժամանակից շուտ որոշում մի կայացնի

Գողին ծոցը քար կդնե
օժանդակություն գողություն անողին, ստախոսին հաստատել

Պատեն ընկնողը պատեն ընկնողի հալը կհասկանա
փորձանքի մեջ ընկածը փորձանքի մեջ ընկնողին լավ է հասկանում

Երկաթը տաք-տաք կծեծեն
գործը ժամանակին կավարտեն

Ըշկե տես, բեյնե կարոտ
եղածը շատ քիչ է, ոչ մեկին չի հերիքել

Շապիկը կարճ է
ինելքից պակաս մարդու մասին է

Ընկերոջ փորձելու համար հետը պիտի դուրս գնաս

Թուք բուռս՝ զայնեմ ջակտիդ
կամեցողությունը երկկողմանի է

Խելքեն թեթև՝ ոտքեն չուստ
խոսքը արագաշարժ, բայց ոչ խելամիտ մարդու մասին է

Յազարը քա՝ մեկը չերթա
տուն եկողը շատ լինի, դուրս գնացող չլինի

Մարզական Խանողություն

Ավագ սերնդի մեր համագյուղացիները այսօր ել հիշում են իրենց պատանեկության տարիների խաղաղբաղմունքները՝ «Թուռան», «Լափ ու կոզան», «Եշ միլիցիան», «Դրթողասին», «Չարին-քարինը»... ժամանակի ընթացքում այս խաղերին փոխարինելու եկան ֆուտբոլը ու վոլեյբոլը, ծանրամարտն ու շաշկին... Հնուց գյուղում

կոին բունելը նույնպես տարածված է եղել: Այս մարզաձևում մեծ համբավ են ունեցել Ակոյնեց Յամբոն, Ջրդենց Երջոն, Տեր-Պողոսեց Մանուկը, Սարոն, Վոլոդյան, Սիրամ Կամոն, Դիվինին Ռաֆիկը և ուրիշներ: Անպարտելի փակլանի համբավ է ունեցել Աղվան Նուրիշանյանը, ումից վախեցել է անգամ Մցինեթում «Անհաղթ Իրակլ» անունը վաստակած վրացի հայտնի ըմբիշ Կոտեն:

1960-80-ական թվականներին Խանդոն մարզական առումով վերելք ապրեց: Ծախմատը դարձավ խանդոցիների սիրելի մարզաձևերից մեկը: Գիտուն խաղում ցուցաբերած իրենց մտքի ճկունությամբ աչքի եին ընկնում Աղվան և Յովիկաննես Նուրիշանյանները, Կամո Մանասյանը, Մադոսենց Կամոն,

1980-ականների վոլեյբոլի թիմ

Խոյեց Մանուկը, Սաղոյին Միսակը, Սահարյան Մաթևոսը, Վարդ Յակոբյանը: Իսկ սպորտի վարպետի թեկնածու Վարազդատ (Մելսիկ) Դեմուրյանը իր ուրույն խաղանով համարվում էր տարածաշրջանի լավագույն շախմատիստներից մեկը:

Ծանրամարտիկ Մամիկոն Մանուկի Պողոսյանը՝ ավարտելով Երևանի ֆիգկուլտուրայի ինստիտուտը, պաշտպանեց դեսերտացիա և ստացավ գիտական աստիճան: Ազելին՝ Նրան հետևելով ծանրամարտով գրալվեցին նաև մի քանի այլ խանդոցիներ: Աշոտ Մելիքյանը դարձավ ծանրամարտի Յայաստանի չեմպիոն, իսկ Սիրո Մելիքյանը ու Սիրո Մարգարյանը գրաղվեցին մարզական աշխատանքով:

1960-ական թվականներին Խանդոյի ամեն մի թաղ ուներ իր ֆուտբոլի թիմը: Ամեն տարի «Չավախք», «Նաիրի», «Լոռի», «Սպարտակ», «Դիսամո», «Ելբրուս» և «Փոքրորիկ» թիմերի միջև անցկացվում էր ֆուտբոլի առաջնություն, որը վերածվում էր մեծ տոնի: Խանդոն այդ տարիներից ուներ ֆուտբոլի հավաքական, որը

1970-ականների ֆուտբոլի թիմ

մասնակցում էր Ախալքալաքի շրջանային առաջնությանը: Այդ ժամանակ հավաքականում խաղում էին Բաղդասար (Բաղդիկ) և Յակոբ (Ակո) Մելիքյանները, Սեդրակ (Ռոբերտ) Խաչատրյանը, Մյասիկ Մարտիրոսյանը, Տոլիկ Չուռլաջյանը, Ռաֆիկ (Սոն) և Էդիկ Մելիքյանները, Սեյրան Մարգարյանը, Ռուբիկ Մանասյանը, Գրիշա Մուրադյանը, Սերգո Շիրինյանը, Խուրմիկին Ռոբերտը... Նրանցից ոմանց, լավ խաղի համար, հասակակիցները տակա էին այն ժամանակի ճանաչված ֆուտբոլիստների անունները. Բաղդիկին՝ Յաշին, Սերգոյին՝ Պելե, Գրիշային՝ Շուռթար Գարինչա, Սեյրանին՝ Վորոնին, Տողերին հեղինակին՝ Յովիվյան...

Եթուագյում՝ գյուղի մեծանալուն համընթաց, ավելացավ նաև ֆուտբոլի թիմերի քանակը: 80-ական թվականներին վերոհիշյալ թիմերին միացան Խաչբարի

«Արարատ», «Կայծ», «Ստանդարտ», «Կոսմոս», «Շիրակ» թիմերը: Չատ անգամ էլ ֆուտբոլային խանդուն բաժանվում էր երկու թիմի: Որպես կանոն, բաժանման գիծ էր հանդիսանում գյուղամիջոկ անցնող Զրբաշկը:

1960-80-ական թվականներին խանդոցիներին համար որպես ֆուտբոլի դաշտ են հանդիսացել այժմյան դպրոցի տարածքում գտնվող դաշտը, «Դուրանները», «Փոթորիկի» դաշտը, Դմբնոցի մոտի կամ «Շիրակի» դաշտը:

Իսկ 1990-ական թվականներին խանդոյի կենտրոնում, նախկին անասնագոմերի տեղում, կառուցվեց պարսպապատու հարմարավետ ֆուտբոլի դաշտ: Խանդոյի վոլեյբոլի թիմն էլ բազմաթիվ անգամ ճանաչվել է Ախալքալաքի շրջանի վոլեյբոլի մրցումների հաղթողը: Մեր թիմը մասնակցել է Վրաստանի միջազգային վոլեյբոլի մրցումներին և տուն է վերադարձել հաղթանակով:

Սիրելի խանդոցիներ, սա մի փոքրիկ ակնարկ է մարզական խանդոյի մասին: Ինչ խոսք, կան շատ ու շատ անուններ, որոնց մենք չանդրադանք: Այդ բացը կրացնենք մեր հանդեսի հետագա համարներում՝ հաշվի առնելով Ձեր ոիտողություններն ու լրացումները:

Սեդրակ Խաչատրյան

И млад и стар

В возрастной категории до 18 лет был разыгран только один титул - увы, участниц оказалось только три, а потому звание чемпионки-2002 осталось «бесхозным». А из юношеской лучшей результат показал кандидат в мастера Камо Алагулян - 8 очков из 9. Новый чемпион - одиннадцатиклассник школы №3 Королева. Занимается во Дворце творчества детей и юношества на Воробьевых горах у тренера В. Вульфсона. Любимый шахматист - Ананд. Еще Камо с удовольствием играет в футбол и баскетбол...

Նկարում՝ Կամո Ալագուլյանը շախմատի աշխարհի 14-րդ չեմպիոնի հետ

ՄԻ ԲԱՐՁԻ ԾԵՐԱՎԱՐ

Շատ հաճախ իրար հարցնում ենք, թե այս կամ այն երիտասարդ խանդոցին ամուսնացել է, թե ոչ: Եթե այո, ապա ում իետ: Անտեղյակության պատճառը հեռավորությունն է: «Մի բարձի ծերանաք» խորագրի տակ այսուհետ կտպագրեք վերջին մեկ տարվա ընթացքում ամուսնացած խանդոցիների անունները: Յնարավորինս չափ փորձել ենք բացթողումները հասցել նվազագույնի: Եթե ձեր նորապսակների անունները ստորև չեն գետեղված՝ եղեք ներողամիտ: Որպեսզի մեր հանդեսի երկրորդ համարում նման բացթողումներ չինեն, ինչդրում ենք, որ տեղեկացնեք մեզ 2012թ. ընթացքում ամուսնացած խանդոցիների անուններն ու ամուսնության օրը: Ցանկության դեպքում կարող եք ուղարկել նորապսակների լուսանկարները:

Սիրելի նորապսակներ, թող 2011թ.-ին սկիզբ առած ձեր միացյալ կյանքի ճամփան լինի հարթ ու կանաչ: Թող ձեզ ել հասնի մեր պապերի դարերից եկած օրինանքը՝ մի բարձի ծերանաք...

1. Ալագույան Կամո Քաջավանի և
2. Գրիգորյան Երջանիկ և Ավետիսյան Անուշ
3. Գրիգորյան Կարեն Սեդրակի և Վարդանյան Իրինա Գալուստի (գ. Փոկա)
4. Գրիգորյան Արարատ Վանիկի և Գրիգորյան Մարիամ (գ. Մաշաղիա)
5. Դանիելյան Ֆենյա և Կիմիկ (գ. Հեշտիա)
6. Դանիելյան Ռաֆիկ և Թորոսյան Արմինե
7. Դուրգարյան Մամիկոն և Մարիաննա (գ. Կոմունա)
8. Եղոյան Արթուր և Զուռնացյան Անուշ
9. Եղոյան Քակոբ Սրապիոնի և Զուռնացյան Նաիրա Սլավիկի
10. Զուռնացյան Անահիտ Վանիկի և Դուկասյան Ռոման (գ. Լոմատուրցիս)
11. Թորոսյան Էդվարդ Թորոսի և Մարիաննա
12. Թումասյան Գուրգեն և Մարգարյան Վիոլետա
13. Խաչատրյան Անդրանիկ և Սպերցյան Ռոզա
14. Քակոբյան Արարատ և Մելիքյան Մարգուշ
15. Քակոբյան Անդրանիկ և Զուռնացյան Արմինե
16. Քակոբյան Անդրանիկ և Աիդա (գ. Վարևան)

17. Հակոբյան Սամվել և Սահարյան Գոհարիկ
18. Հակոբյան Վլադիմիր և Հակոբյան Անուշ
19. Հակոբյան Գևորգ Մամբրեկ և Հակոբյան Ֆենյա Վարդի
20. Հակոբյան Վոլոդյա Վարդանի և Հակոբյան Անուշ Ստեփանի
21. Մարգարյան Ռաֆիկ և Անահիտ (գ. Արագվա)
22. Մանասյան Կարեն Կոյսյահ և Դուրգարյան Օկսաննա Ռոմանի
23. Մանասյան Յովիկ Գոռի և Կարապետյան Լաուրա (ք. Երևան)
24. Մելիքյան Արարատ և Սահարյան Արմինե
25. Մելիքյան Նասետ Սամվելի և Զուռնաջյան Անուշ Եղիշի
26. Մելիքյան Սամվել Վասիլի և Հակոբյան Կարինե
27. Նուրիջանյան Յովհաննես Ջաջավանի և Աղասյան Մարգարիտա (ք. Երևան)
28. Նուրիջանյան Գայանե Գևորգի և Հակոբյան Աղասի Այոշայի (ք. Վիալքալաք)
29. Նուրիջանյան Աղվան Գրիգորի և Սահարյան Նելի Արարատի
30. Նուրիջանյան Ջաջավան Գևորգի և Ղազարյան Լուսինե
31. Շիրինյան Մարտին Սեյրանի և Մարգարյան Կռունիկ (գ. Վարևան)
32. Պապոյան Սամվել Երվանդի և Պետրոսյան Գայանե (գ. Թորիա)
33. Պողոսյան Ռաֆիկ և Դուրգարյան Սիրանուշ
34. Սահարյան Վելիսոն Գրիգորի և Գրիգորյան Շուշանիկ Ռուբիկի
35. Սահարյան Վալերա և Լյուդմիլա (գ. Արագվա)
36. Սահարյան Անդրեյ և Համբարձումյան Վարդուհի
37. Սպերցյան Մալվինա և Ֆելիքս (գ. Արագվա)
38. Սպերցյան Ջաջավան և Մարինա (գ. Օրջա)

ԾՆՎԵՑ ՄԻ ՆՈՐ ԽԱՆԴԻՑԻ

Ամեն մի մանուկ աշխարհ գալով ուրախությամբ է լցնում իրեն շրջապատող մարդկանց հոգիները: Մեզ համար կրկնակի ուրախություն է, երբ լսում ենք, որ նորածինը խանդոցի է: Սակայն իրարից հեռու ապրելու պատճառով ոչ միշտ ենք տեղեկանում մեր փոքրիկների ծննդյան մասին: «Ծնվեց մի նոր խանդոցի» եց գալիս է լրացնելու այդ բացը: Ստորև տպագրում ենք 2011թ.-ին ծնված խանդոցիների անունները: Համոզված ենք, որ սա մեր նորածինների ոչ լրիվ ցանկն է: Պատճառը տեղյակ չինելու է, որի համար հայցում ենք ձեր ներողամտությունը: Որպեսզի այս խորագիրը հանդեսի 2-րդ համարում ավելի ամբողջական դառնա, հնարավորին չափ մեզ տեղեկացրեք 2012թ. ծնված խանդոցիների մասին:

Հորով-մորով մեծնաս փոքրիկ խանդոցի...

1. Ալագույան Թադևոս Սարգսի
2. Բասենյան Եմիլ Սեղրակի
3. Բասենյան Մարիա Սամվելի
4. Դեմուրյան Անժելա Գուրգենի
5. Դուրգարյան Սասուն Ռոկանի
6. Դուրգարյան Կարինե Սերգեյի
7. Դուրգարյան Յուրի Մամիկոնի
8. Դուրգարյան Արթուր Սերգոյի
9. Եղոյան Ռուբեն Կարենի
10. Եղոյան Էմիլ Խաչիկի
11. Եղոյան Սոնա Հայկի
12. Թորոսյան Լարիսա Աթանասի
13. Թորոսյան Վարուժան
Բալասանի
14. Թորոսյան Նարե Էդգարի
15. Իգիթյանյան Նանա Գրիշայի
16. Իգիթյանյան Պետրոս Ալիկի
17. Իգիթյանյան Գագիկ Ռաֆիկի
18. Խաչատրյան Լուսինե
Անդրանիկի
19. Խաչատրյան Վլադիմիր Վալերի
20. Քակոբյան Մաթևոս Մանվելի
21. Քակոբյան Պետրոս Սերգոյի
22. Քակոբյան Աշիկ Գևորգի
23. Մանասյան Եվա Ռուբենի
24. Մանասյան Եվա Մուրադի
25. Մարգարյան Վալերի Կարենի
26. Մելիքյան Երվանդ Կարապետի
27. Մելիքյան Գալինա Նասլետի
28. Նուրիջանյան Արեն Սամվելի
29. Նուրիջանյան Աշոտ Սոսի
30. Նուրիջանյան Գրիգոր Աղվանի
31. Նուրիջանյան Սերգեյ Ռուդիկի
32. Շիրինյան Վանիկ Կամոյի
33. Շիրինյան Մարգարիտա
Մարտինի
34. Սահարյան Հայկ
Խաչատրուրի

Ժողովորդ, ներդիմայ զիս... ԿԱՏԱԿՈՒՄ ԵՆ ԽԱՆԴԻՇԻՆԵՐԸ

Յրաշին Անթոն գյուղում 8-րդ դասարանն ավարտելուց հետո ուսումը շարունակում է Մեղրիի Պրոֆտեխ ուսումադաշտում՝ մասնագիտություն ստանալու համար։ Դեպարզե, հեռավոր Զավախքից Եկածտղան տեղաբնակների ուշադրության կենտրոնում էր։

Հանրակացարանում ապրում էր մի քանի տեղացի ճարպիկ տղաների հետ։ Մեղրեցիները որոշում են Անթոյին ձեռ առնել։ Ամեն առավոտ դասի գնալուց առաջ, նրանցից մեկը միզում է Անթոյի կոշիկների մեջ և դնում տղայի կողքին։ Վերջինս ոչինչ չասելով հագնում և գնում է դասի։ Այսպես շարունակվում է մոտ մեկ ամիս։ Վերջապես իրենց արածից փոշմանելով՝ տեղացիները որոշում են վերջ տալ այդ «չար» կատակին։ Հատուկ սեղան են սար-

քում՝ խմիչքով, խորովածով, ամեն ինչով, և հրավիրում Անթոյին։ Ջեֆի թունդ պահին տղաներից մեկն Անթոյին ասում է ողջ ճշմարտությունը և խոստանում, որ իրենք զարմացած են Անթոյի համբերության վրա ու նրան այսուհետև համարում են իրենց հավասար ընկերը։ Եվ այսպես հերթով բոլոր ընկերներն ել խմում են Անթոյի կենացն ու խոստանում այլևս չմիզել նրա կոշիկների մեջ։

Վերջում բաժակ է բարձրացնում Անթոն և խոսում։

— Տղաք շան, ես շատ ուրախ եմ, որ դուք վերջապես հասկացաք ձեր սխալը ու զդշում եք և ել իմ կոշիկների մեջ չեք շնի։ Դրա համար ել ես խոստանում եմ այլևս չուել ձեր չայսիկի մեջ...

Հօռովիը գյուղից դուրս գնում է հարսանիք նվագելու։ Գնում են հարսը հանելու։ Հարսը շատ տգեղ է լինում։ Երբ բերում են թևկապը փեսայի թևը կապելու, հարցնում են։

- Ո՞ր թևին կապենք, Հօռովի եղբայր։
- Աչքերին,- պատասխանում է Հօռովիր...

Ջեֆերից մեկի ժամանակ վերջում տանգո են պարում։ Հօռովիը մտտենում է նիհար ամուսնուն և չափազանց չաղ կնոշը։

- Այ տղա, սադ տանգո կպարեն, ես դու բոչկա կգլորէս։

Խանդոցու տունն իրարացնում է. Ծուտով հարևան գյուղից «մաղար» են գալիս աղջկան տանելու: Տնեցիները և հարազատները պատրաստություն են տեսնում: Մի մասը սեղան է գցում, մյուսները իրենց հագուկապին են հետևում: Մի խոսքով տանը խիստ սպասողական վիճակ է:

Այս ամբողջ թոհուբոհը բոլորովին չի վերաբերվում տանտիրոջը: Նա կիսավարտիքը հագին շվշվացնելով ման է գալիս տան մեջ: Վերջապես կինը մոտենում է ամուսնուն.

— Այ մարդ, թեզով խնամիները քուքան, իսկ բու հեջ վեջը չէ, հագնվիր, ամոթ է:

— Խնամիները խոմ քո չիրքին, զըբուն ոտքերիդ կարոտը չեն,— ասում է ու ծիծառում:— Լավ կենեմ, մղսիս, չեմ հագնվի, որ խնամիները տեսնեն որ ինձի հաց չես տա, դրա համար ել այս օրին եմ ընկել:

— Այ մարդ, հագնվիր, ամոթ է, խայտառակ ին չեն, սադ գեղով խայտառակ կլնենք: Ծուտ երե:

— Ոչ, — ասում է ամուսինն ու շարունակում ման գալ տան մեջ: Կինը, որ հումորով բոլորովին չեր գիշում իր ամուսնում, ասում է:

— Դե որ եղման է, քնե տրուսիկդ ել հանե, որ խնամիներն իմանան, թե ինչու հաց չեմ տա:

Թաթոսը դիմում է տոմսավաճառին.

- Մորբուր ջան, խանդո ավտոբուսին տոմսըմ տուր;
- Բալա ջան, եսօր բենզին չկա, ավտոբուս չի երթա:
- Դու տոմսը տուր, ես ոտքով ա կերթամ:

Յոռուփին խոպանի ընկերները ձեռք են առնում.

- Այ տղա, մե տարեմա դու խոպան արի, համ դուրս կելնես, համ երկիր կտեսնիս, համ ել ճաշակդ կփոխիսիս: Թե չէ, մնացել ես մենակ կնկադ հույսով:
- Չե տղաք ջան, դուք գնացեք, ես ձեր հներով ա յոլա կերթամ,- սրամտում է Յոռուփը:

Պարի փորձի ժամանակ աղջիկները գնում են նվագող Ռուբենի մոտ:

- Յոռուփ, ետտիդ ենք եկել:
- Որ ետտիս եք եկել, ինչի՞ եք առաջս կայսել...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱԲՆԱԿ ԽԱՆԴՈՑԻՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱԲՆԱԿ ԽԱՆԴՈՑԻՆԵՐԻ ՀԱՍՑԵՆԵՐԻ ԵՎ

ՀԵՂԱԽՈՍԱՐԱՄԱՐՆԵՐԻ ՀԱԾՎԱՌՄԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասեց
1	Ալագույյան Անահիտ Սարգսինի	(+374 10) 55 21 13	Զ. Երևան Սարի-թաղ. թաղ. 6 փող. 4 տուն
2	Ալագույյան Արարատ Հարությունի	(+374 10) 62 23 34	Զ. Երևան Ավան թաղ. Զր. Աճառյան 15 շենք 5 բն.
3	Ալագույյան Արտաշ Համբարձումի	(+374 255) 2 15 29	Զ. Սպիտակ Լենինականյան խճուղի տուն 4
4	Ալագույյան Հասմիկ Ստալինի	(+374 10) 23 11 54	Զ. Երևան, Ն. Տիգրանյան փող. 66ա շենք 5 բն.
5	Ալագույյան Դագարոս Ստեփանի	(+374 10) 61 66 59	Զ. Երևան, Նոր-Նորքի 2 զանգ. Գայի պող. 1 շենք 57 բն.
6	Ալագույյան Մամիկոն Մանուկի	(+374 231) 4 48 65	Զ. Էջմիածին, Սվերողվի փող. 12ա շենք 18 բն.
7	Ալագույյան Մասիս Հովհաննեսի	(+374 94) 43 52 84	Զ. Աբովյան, 4մ/2, 45 շենք, բն. 7
8	Ալագույյան Մարիամ Վոլոյայի	(+374 10) 72 38 31	Զ. Երևան, Պաբլո Տիչինայի 3-րդ նրբ., 17 տուն
9	Ալագույյան Մկրտիչ Մանուկի	(+374 231) 4 24 68	Զ. Էջմիածին, Կիրովի փող. 12ա շենք 11 բն.
10	Ալագույյան Պերճիկ Մանուկի	(+374 231) 5 22 56	Զ. Էջմիածին, Կամոյի փող. 5 շենք 17 բն.
11	Ալագույյան Ռուբեն Կամոյի	(+374 10) 55 53 60 kamoruben@mail.ru	Զ. Երևան, Այգեստան 10 փող. տուն 7/2
12	Ալագույյան Սեդրակ Մանուկի	(+374 231) 4 28 59	Զ. Էջմիածին Կիրովի փող. 12ա շենք 10 բն.
13	Ալագույյան Սեյրան Սարգսինի	(+374 10) 74 82 95 (+374 10) 73 20 96 (+374 94) 98 03 63	Զ. Երևան, ՀԱԹ Շերամի փող. 39շ. 17 բն.
14	Աղճյան Լյուդվիգ Հովհաննեսի	(+374 10) 36 13 46	Զ. Երևան, Դավթաշենի 2 թաղ. 21 շենք 13 բն.
15	Բասենցյան Արարատ Միսակի	(+374 10) 24 25 72	Զ. Երևան, Զեյթուն Կ. Ուլնեցու փող. 62/1 20 բն.
16	Բասենցյան Նարգիզ Վաղինակի (Ռիմա)	(+374 10) 61 33 85	Զ. Երևան, Ավան թաղ. 7 փող. 48/1 տուն
17	Բասենցյան Սաշիկ Լուկաշի	(+374 94) 43 50 04	Զ. Աբովյան, 4մ/2, 28շ. 39բն.
18	Բասենցյան Սլավիկ Յրաչի	(+374 10) 25 84 02	Զ. Երևան, Արաբկիր Կովկասյան փող. տուն 100
19	Բասենցյան Սոս Յասոնի	(+374 10) 61 26 47	Զ. Երևան, Դուրյան թաղ. 56 շենք 27 բն.

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Դեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասցե
20	Բասենցյան Վլադիմիր Վլադիմիրի	(+374 10) 61 40 64	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 2 գանգ. Մոլդովական փող. 7ա շենք 54 բն.
21	Բասենցյան Վոլոդյա Գրիգորի	(+374 10) 55 60 93	Ք. Երևան, Էրեբունի փող. 22 շենք 30 բն.
22	Գալստյան Յուրա Վարդի	(+374 10) 55 60 93	Ք. Երևան, Սարի թաղ 18 փող. 29 տուն
23	Գալստյան Շուշիկ Վարդի	(+374 10) 55 60 94	Ք. Երևան, Սարի թաղ 18 փող. 29 տուն
24	Գալստյան Ստեփան Վարդի	(+374 10) 62 32 09	Ք. Երևան, Ավան, Դ. Վարուժանի թաղ., 42ենք, 22բն.
25	Գրիգորյան Անդրանիկ Վարդի	(+374 10) 24 05 34	Ք. Երևան, Դ. Անհաղթի փող. 19/1 շենք 29 բն.
26	Գրիգորյան Կարեն Սամվելի	(+374 10) 24 58 27	Ք. Երևան, Դ. Անհաղթի փող. 19/1 շենք 3 բն.
27	Գրիգորյան Ռիտա Ռաֆիկի	(+374 10) 66 12 09	Ք. Երևան, 8-րդանգվ., 8 շենք, 25 բն.
28	Գրիգորյան Սեյրան Վոլոդյայի	(+374 10) 55 00 69	Ք. Երևան, Սարի թաղ 5 փող. 46 տուն
29	Դանիելյան (Դանտիգյան) Յուղաբեր Վլադիմիրի	(+374 10) 61 63 70	Ք. Երևան, Ավան-առինջ, 2-րդ միկողյաց., 1/13 շ., 34 բն.
30	Դանիելյան Ալվարդ Սիոնի	(+374 10) 64 05 56	Ք. Երևան, Նորքի 5-րդ գանգ., Ար. Միկոյանի փ., 2 շ., 8 բն.
31	Դանիելյան Մասիս Սիոնի	(+374 10) 63 57 69	Ք. Երևան Նոր-Նորքի 2 գանգ. Մոլդովական փող. 43 շենք 41 բն.
32	Դանիելյան Ռուբիկ Ռաֆիկի	(+374 10) 36 71 37	Ք. Երևան, Դավթաշեն 2 թաղ. 45 շենք 22 բն.
33	Դեմուրյան Մինաս Հրաչի	(+374 224) 6 14 76 (+374 93) 3 46 59	Կոտայքի մարզ, գյուղ Զանաբեռ- ավան
34	Դեմուրյան Միհթար Բորիսի	(+374 10) 23 00 66 (791 19) 929 65 08	Ք. Երևան, Կոմիտաս 54շենք, 127 բն.
35	Դուրգարյան Սուսաննա Ռաֆիկի	(+374 10) 24 81 86	Ք. Երևան, Կ. Ուլսեցու փ., 66ա շ., 5 բն.
36	Եղոյան (Խազանոյան) Լիդա Ներսեսի	(+374 93) 27 18 33	Ք. Էջմիածին, Ալավերդյան փ., 2 տուն
37	Եղոյան Սուրեն Գևորգի	(+374 10) 24 24 69	Ք. Երևան Զեյթուն թաղ. Յայն Ռայմանի փող. 44/1 տուն
38	Չուռնաջյան Աբեթ Մանուկի	(+374 10) 77 09 33	Ք. Երևան, Զիվանու փող. 11/1 շենք 11 բն.
39	Չուռնաջյան Այոշա Աղաբեկի	(+374 10) 36 93 27	Ք. Երևան Դավթաշեն 1 թաղ. 28 շենք 23 բն.

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասցե
40	Զուռնացյան Աշոտ Ռուբենի	(+374 10) 64 92 23 (+374 94) 33 78 63	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 4 զանգ. Հովհաննիսյան փող. 12 շենք 23 բն.
41	Զուռնացյան Գևորգ Ստեփանի	(+374 10) 37 11 73 (+374 99) 25 18 33	Ք. Երևան, Դավիթաշեն 4-րդ թաղ. 33/12., բն. 45
42	Զուռնացյան Լյուդվիգ Ոսկանի	(+374 232) 3 46 64	Ք. Աշտարակ, Արարատյան փող. 17 տուն
43	Զուռնացյան Կալեպի Հակոբի	(+374 10) 77 01 52	Ք. Երևան, Մալաթիա թաղ. Զիվանու 11/1 շենք 13 բն.
44	Զուռնացյան Ոսկան Պետրոսի	(+374 77) 20 15 40 (+374 77) 33 11 62 (+374 10) 20 15 40	Ք. Երևան, Արաբկիր, Մամիկոնյան 38/3 շենք, 37 բն.
45	Զուռնացյան Պետրոս Վոլոդիմիրի	(+374 10) 74 25 78	Ք. Երևան, Հ-Ա թաղ., Բաբա-ջանյան փող. 852., բն. 10
46	Զուռնացյան Զուլիկ Կամոյի	(+374 10) 63 13 80	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 2 զնգ. Մոլոտվական փող. 482., 23 բն.
47	Զուռնացյան Սահանուշ Սարգիսի	(+374 10) 63 37 55	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 3 զնգ. Զոյարյան 12 շենք 56 բն.
48	Զուռնացյան Սամվել Մանուկի	(+374 10) 77 02 92	Ք. Երևան, Մալաթիա Զիվանու փող. 11/1 շ. 15 բն.
49	Զուռնացյան Սամվել Ռաֆիկի	(+374 10) 66 57 03	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 6 զնգ. Ծայրոնի փող. 6 շ. 30 բն.
50	Զուռնացյան Սերժիկ Սարգիսի	(+374 10) 63 79 68	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 3 զնգ. Գյուլըշյան 1 շ., 24 բն.
51	Զուռնացյան Սիրուշ Յրաչի	(+374 10) 63 69 05	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 2 զնգ. Մոլոտվական փող. 26/2 շենք 3 բն.
52	Թորոսյան Ալբերտ Ստեփանի	(+374 10) 39 58 87	Ք. Երևան, Աջափնյակ թաղ. Լենինգրադյան փող. 48/4 շենք 24 բն.
53	Թորոսյան Արմեն Աշիկի	(+374 10) 72 02 80	Ք. Երևան, ՀԱՇ, Ա4թ., Բաբաջանյան 22 շ., 27 բն.
54	Թորոսյան Լևոն Աթանասի	(+374 10) 74 03 14	Ք. Երևան, ՀՎ-Արևմտյան Բ1 թաղ. Անդրանիկի փող. 64 շենք, 21 բն.
55	Թորոսյան Կամո Երվանդի	(+374 10) 39 01 72	Ք. Երևան, Աջափնյակ թաղ. Լենինգրադյան 48/32., 32 բն.
56	Թորոսյան Հասմիկ Աթանասի	(+374 10) 66 82 46	Ք. Երևան, Ռ. Լյուբենմբուրգի փող. 5 շենք, բն. 3
57	Թորոսյան Միսակ Շոթարի	(+374 10) 73 39 79 torosyan.misak@mail.ru	Ք. Երևան, Բաբաջանյան փող 129 շենք 68 բն.
58	Թորոսյան Սամվել Վաղինակի	(+374 10) 73 68 95 (+374 93) 98 04 91	Ք. Երևան, Հարավ-Արևմտյան թաղ. Անդրանիկի փող. 127 շենք 51 բն.
59	Թորոսյան Միսակ Պետրուշի	(+374 223) 3 16 12 (+374 77) 70 07 91	Ք. Քրագոյան, Միկրոշրջան 65 շենք 7 բն.

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Դեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասցե
60	Թորսյան Եղիար Վիտալի	(+374 10) 20 72 42	Ք. Երևան, Դ. Անհաղթի փող. 23/1 շենք, բն. 39
60	Իգիթյանյան Ալիսա Աղասինի	(+374 10) 55 68 50	Ք. Երևան, Եր. Զոչարի 9 շենք 26 բն.
61	Իգիթյանյան Աշխեն Աղասինի	(+374 10) 77 49 45	Ք. Երևան, Ծահումյան թաղ. Ծերենցի 65
62	Իգիթյանյան Աշոտ Գևորգի	28306015	Ք. Սիսիան, Բանգլադեշ թ., 12., 42 բն.
63	Իգիթյանյան Արմեն Գևորգի	(+374 10) 73 06 85	Ք. Երևան, Հաղթանակի 4-րդ փ., 30 տուն
64	Իգիթյանյան Արշակ Գևորգի	(+374 10) 74 92 20	Ք. Երևան, Տիգրան Մեծի փ., 30 2., 13 բն.
65	Իգիթյանյան Գայանե Գևորգի	(+374 10) 57 51 72	Ք. Երևան, Հերացու փող. 38 շենք 4 բն.
66	Իգիթյանյան Գևորգ Աշիկի	(+374 10) 74 22 56 (+374 77) 07 40 98	Ք. Երևան, Սիլիկյան թաղ. Սպանդարյան կայարան 3 շենք 4 բն.
67	Իգիթյանյան Նորիկ Վալիկի	(+374 10) 61 05 65 (+374 77) 50 94 08	Ք. Երևան, Ավան համայնքան 1 շենք 21 բն.
68	Իգիթյանյան Պավլուշ Մանուկի	(+374 10) 27 08 48	Ք. Երևան, Արաբկիր Ա. Խաչատրյան 26/1 2., 21 բն.
69	Իգիթյանյան Ռոմիկ Աղասինի	(+374 10) 74 14 54	Ք. Երևան, Հարավ-Արևմտյան թաղ. Անդրանիկի փող. 19 շենք 3 բն.
70	Իգիթյանյան Սեյրան Աղասինի	(+374 10) 61 54 09	Ք. Երևան, Ավան Չարենցի թաղ. 10 շենք 26 բն.
71	Իգիթյանյան Վայա Վլադիմիրի	(+374 10) 22 75 67	Ք. Երևան, Վ. Փափազյան փող. 22 շենք 78 բն.
72	Իգիթյանյան Վեներա Աշիկի	(+374 232) 3 38 22	Ք. Աշտարակ, Ծիրազի փող. 121 տուն
73	Իգիթյանյան Տիգրան Պավլուշի	(+374 10) 27 08 48	Ք. Երևան, Արաբկիր Կոմիտաս 71/2 շենք 11 բն.
74	Խաչատրյան Արտուր Արտաշի	(+374 10) 23 00 27	Ք. Երևան, Կոմիտասի 45/1 շենք 2 մուտք 33 բն.
75	Խաչատրյան Գևորգ Սեդրակի	(+374 10) 42 81 79	Ք. Երևան, Աերացիայի փող. 2 շենք 1 բն.
76	Խաչատրյան Կարինե Աշոտի	(+374 10) 67 55 15	Զրկեժ, 21 փ., 21 տուն
77	Խաչատրյան Հովհաննես Մուշեղի	(+374 10) 64 98 27	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 5 զանգ. Միկոյան փող. 13 շենք 43 բն.
78	Խաչատրյան Նաթել Մկրտչի	(+374 10) 74 10 56	Ք. Երևան, Խակովի պողոտա, 57/1 2., 60 բն.
79	Խաչատրյան Սեդրակ Արտաշի	(+374 10) 63 33 89	Ք. Երևան Նոր-Նորքի 3 զանգ. 5 շենք 36 բն.
80	Խաչատրյան Սլավիկ Մուշեղի	(+374 10) 67 20 43	Զրկեժ, Մելքոնյան փող. 42 տուն

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Հասցե
81	Հակոբյան Արգար Աերգոյի	(+374 10) 24 11 80	Ք.Երևան, Զեյթուն, Դավիթ Անհաղթի փ., 19-1 շ՝ 23 բն.
82	Հակոբյան Արտաշ Չորեխի	(+374 236) 4 17 79 (+374 93) 34 55 57	Ք. Մասիս, 5 փող. 1 նրբանցք 14 տուն
83	Հակոբյան Շոյա Սերգոյի	(+374 322) 6 30 88	Ք. Վանաձոր
84	Հակոբյան Լյուդմիլա Մյասնիկի	(+374 10) 63 19 39	Ք.Երևան, 4-րդ զանգված, 2-րդ հատված, 33 շ., 53 բն.
85	Հակոբյան Յենրիկ Սերգոյի	(+374 322) 2 52 28 (+374 91) 47 44 34	Ք. Վանաձոր,
86	Հակոբյան Հրայր Յենրիկի	(+374 10) 24 76 36	Ք. Երևան, Զեյթուն թաղ. Ահարոնյան փող. 14 շ., 13 բն.
87	Հակոբյան Մաթևոս Վարդանի	(+374 10) 72 69 30	Ք. Երևան, Ր/Կ Բ1 թաղ., Անդրանիկի փող. 64 ₂ , 53 բն.
88	Հակոբյան Մանյա Մյասնիկի	(+374 10) 34 50 73	Ք.Երևան, 15 թ., Բաշինջաղ- յան 1-ին նրբ., 24 շ., 4 բն.
89	Հակոբյան Ռաֆիկ Կարապետի	(+374 10) 48 53 38	Ք. Երևան, Վերին Ծենգավիթ 10-րդ փ., 37 բն
90	Հակոբյան Սարգիս Ստեփանի	(+374 10) 46 0899	Ք. Երևան Վերին Չարբախ 3 փող. 61 տուն
91	Հակոբյան Վարդուհի Լիպարիտի	(+374 10) 62 37 83	Ք. Երևան, Ավան, Դուրյան թ.
92	Հակոբյան Վլադիմիր Վարդանի	(+374 10) 24 90 42	Ք. Երևան, Յան Ռայմանի փ., 105, 43 բն.
93	Մանասյան Արմեն Վոլոդյայի	(+374 32) 2 25 40	Ք. Վանաձոր, Չապաև 22 տուն
94	Մանասյան Գոռ Լուկոյի	(+374 10) 36 38 98 (+374 77) 00 36 77	Ք. Երևան, Դավիթաշեն 2 թաղ. 41 շենք 25 բն.
95	Մանասյան Գրիգոր Կամոյի		Ք. Աշտարակ, Արարատյան փող. 43 տուն
96	Մանասյան Պետուշ Արմենի	(+374 32) 2 58 40	Ք. Վանաձոր, Չուխաչյան փ., 50 շենք, 37 բն
97	Մանասյան Ռազմիկ Բեգլարի	(+374 10) 29 74 74	Ք. Երևան, Զեյթուն, Կամարակի փող. 61 տուն
98	Մանասյան Վարդ Միսակի	(+374 10) 24 58 17	Ք. Երևան, Զեյթուն Ա. Ավետիսյան 1 փող. 21 տուն
99	Մանասյան Վիկտոր Լուկոյի	(+374 93) 21 54 08	Ք. Գյումրի, Վարդբաղ 1-ին թաղ., 6 ₂ . 30 բն.
100	Մարգարյան Արարատ Վահինակի	(7911) 711 55 04	Ք. Երևան, Զեյթուն, Կարապետ Ուլնեցու փ., 66ա շ., 5 բն.
101	Մարգարյան Արթուր Հրաչիկի	(+374 23) 3 31 38	Ք. Աշտարակ, Սուլբ Սարգիսի փ., տուն 14
102	Մարգարյան Զինա Հարությունի	(+374 232) 3 35 88	Ք. Աշտարակ, Ս. Սպանդարյան փ., 18 ₂ , 43 բն.

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասցե
103	Մարգարյան Կամո Սիոնի	(+374 10) 36 68 36	Ք. Երևան, Դավիթաշեն 4 թաղ., 3ա շենք, բն. 33
104	Մարգարյան Կարեն Իսիդ	(+374 60) 51 26 05 (+374 94) 56 26 05	Ք. Երևան, Զեյթուն թաղ. 3այն Ռայսիսի փող. 11 շենք 40բն.
105	Մարգարյան Միհրան Իսիդ	(+374 10) 67 16 82 (+374 93) 31 46 44	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 2 զանգ. Վ. Թոթովյան 58 շենք 38բն.
106	Մարգարյան Վալեր Կամոյի	(+374 10) 77 87 36	Ք. Երևան, Ծահումյան թաղ. 6 փող. 1տուն
107	Մարգարյան Վահան (Ոսկան) Մյասնիկի	(+374 10) 57 70 68	Ք. Երևան, Սարի թաղ 18 փող. 35տուն
108	Մարտիրոսյան Յամիկ Կոստանդինի	(+374 10) 64 58 96	Կոտայքի մարզ, Ջրվեժի 20 փող. 20տուն
109	Մարտիրոսյան Յեսրիկ Կոստանդինի	(+374 10) 57 69 43 (+374 10) 57 69 46	Ք. Երևան, Սարի-թաղ 6փող. 20 տուն
110	Մարտիրոսյան Յրանտ Սարգիսի	(372 36) 4 08 91	Ք. Մասիս, 1 թաղ. 6 փող. 45 տուն
111	Մարտիրոսյան Միտուշ Ռուբենի	(+374 10) 46 15 18	Ք. Երևան, 3 մ., Բագրատուն- յանց 20 շենք 48 բն.
112	Մելիքյան Աղիբեկ Օվակի	(+374 10) 67 43 36	Կոտայքի մարզ Ջրվեժ 12 փող. 12 տուն
113	Մելիքյան Ալբերտ Մովսեսի	(+374 10) 57 53 87	Ք. Երևան, Մ. Յերացու փող. 18 շենք 30 բն.
114	Մելիքյան Ահարոն Ռաֆիկի (Մեթիկի)	(+374 10) 24 83 14	Ք. Երևան, Զեյթուն թաղ. Կամարակի փող. 1 նրբ. 15 տուն
115	Մելիքյան Աշխեն Աբերի	(+374 232) 3 37 17	Ք. Աշտարակ, Պոռոշյան փող. 11 շենք 17 բն.
116	Մելիքյան Զամիռա Մանուկի	(+374 10) 26 54 85	Ք. Երևան, Արաբկիր Սուսնորուկյան 1 շենք 49 բն.
117	Մելիքյան Չոյա Ծավարշի	(+374 10) 63 78 68	Ք. Երևան, Գյուղօջան փող., 1 շենք 15 բն.
118	Մելիքյան Եղիկ Մանուկի	(+374 223) 2 88 87 (+374 223) 2 79 18 (+374 94) 24 24 34	Կոտայքի մարզ, ք. Քրազդան կենտրոն թաղ. 98 շենք 41 բն.
119	Մելիքյան Ժորա Ծավարշի	(+374 10) 67 34 89	Ջրվեժ, 7-րդ փ. 31 տուն
120	Մելիքյան Իլիչ Մովսեսի	(+374 10) 62 56 52	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի զանգ. Դ. Մայանի փող. 4 տուն
121	Մելիքյան Լյովա Մեհսակի	(+374 322) 6 01 03	Ք. Վանաձոր
122	Մելիքյան Լյովա Ծավարշի.	(+374 10) 67 34 89	Ջրվեժ, 7-րդ փ. 31 տուն
123	Մելիքյան Կարո Աբերի	(+374 232) 3 45 81	Ք. Աշտարակ, Միկոյան եղբայրների փող. 31 տուն

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Հասցե
124	Մելիքյան Համբարձում Ռաֆիկի (Մեթիկի)	(+374 10) 24 83 14	Ք. Երևան, Չեյշուն թաղ. Կամարակի փող. 1 նրբ. 15 տուն
125	Մելիքյան Հենրիկ Շավարշի	(+374 10) 67 34 89	Զրգեժ, 7-րդ փ. 31 տուն
126	Մելիքյան Հովհաննես Աղիբեկի	(+374 10) 67 32 75	Զրգեժ, 12-րդ փ. 11 տուն
127	Մելիքյան Մասիս Մանուկի	(+374 10) 55 86 46 (+374 91) 42 74 20	Ք. Երևան, Ռոստոմի 29 շ. C մասնաշենք, 5-րդ ըն.
128	Մելիքյան Մասիս Ռաֆիկի	(+374 232) 3 49 64	Ք. Աշտարակ, Մօավյան փող. 33 տուն
129	Մելիքյան Մերիկո Օվակի	(+374 10) 61 35 86	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 2 զ., Մողովական փող. 25ա շ., 1բն.
130	Մելիքյան Միսակ Սաղոյի		Ք. Վանաձոր
131	Մելիքյան Մովսես Մանուկի	(+374 10) 74 19 75	Ք. Երևան, Հարավ-Արևմտյան թաղ. Անդրանիկի փող. 150 շենք 18 բն.
132	Մելիքյան Շավարշ Մովսեսի	(+374 10) 67 34 89	Կոտայքի մարզ, Զրգեժ 13 փող. 23 տուն
133	Մելիքյան Ռուբեն Մանուկի	(+374 10) 23 47 17	Ք. Երևան, Չեյշուն թաղ. Սուրենյանի 11 շենք 34բն.
134	Մելիքյան Սաշա Համբարձումի	(+374 232) 3 44 21	Ք. Աշտարակ, Թամազյան փող. տուն 72
135	Մելիքյան Սեյրան Համբարձումի	(+374 10) 72 37 39	Ք. Երևան, Ծահումյան թաղ. տուն 70
136	Մելիքյան Սերգո (Լորիկ) Միսակի	(+374 10) 34 49 63	Ք. Երևան, Աջափնյակ թաղ. Բաշինջառյանփող. 171 շենք 15 բն.
137	Մելիքյան Սիրանուշ Օվակի	(+374 10) 67 18 78	Կոտայքի մարզ, Նոր-Նորքի Զրգեժ մայակ թաղ. 2ա հանրակացարան
138	Մելիքյան Սոն (Ռաֆիկ) Մեդրակի	(+374 232) 3 35 83	Ք. Աշտարակ, Սպանդարյան փող. 18 շենք 2բն.
139	Մելիքյան Վահան Աղիբեկի	(307 29) 37 42 22	Ք. Աբովյան, Յանրապե- տության 36 շ., 10 բն.
140	Մելիքյան Վրեժ Ստեփանի	(+374 10) 64 30 52 vrezhmelikyan@mail.ru	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 3 զնգ. Գայի պող. 20 շենք 41 բն.
141	Նազարյան Մանուկ Գալուստի (Երջանիկ)	(+374 10) 26 71 38	Ք. Երևան, Արաբկիր 3. Հակոբյան փող. 10 շ., 14 բն.
142	Նուրիջանյան (Դավթյան) Արդուլիսիկ Քաջավանի	(+374 10) 63 38 91	Ք. Երևան, Նորքի 4-րդ զանգվ., 2-րդ հատված, 19 շ., 34 բն.
143	Նուրիջանյան Անահիտ Աղվանի	(+374 10) 57 72 79	Ք. Երևան, Բոգդան Խմելնիցկի տուն 101

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասցե
144	Նուրիջանյան Աշոտ Ժորայի	(+374 10) 74 95 61 (+374 99) 60 99 69	Ք. Երևան, ՀԱՐ Բաբաջանյան 63 շենք 8 բն.
145	Նուրիջանյան Աշոտ Հովհաննեսի	(+374 91) 29 50 64	Ք. Երևան, Արաբկիր Տիգրանյան 21 շենք 8 բն. Ֆուջիկի 7/5, բն.50
146	Նուրիջանյան Աստղիկ Հովհաննեսի	(+374 10) 23 81 67	Ք. Երևան, Արաբկիր Տիգրանյան 19 շենք 46բն.
147	Նուրիջանյան Արմեն Ռուբենի (Քասմիկ)	(+374 10) 61 10 70	Ք. Երևան, Ավան Դավիթ Մայան փող. 5 նրբ. 58բն.
148	Նուրիջանյան Գագիկ Ռուբենի (Քասմիկ)	(+374 10) 58 00 39	Ք. Երևան, Վարդանանց փող. 14/1 բն. 29
149	Նուրիջանյան Շուրեհիդա Աղվանի	(+374 10) 20 82 84	Ք. Երևան, Զեյթուն Պարույր Սևակի փող. 62/1 ա տուն
150	Նուրիջանյան Ժորա Մյասնիկի	(+374 10) 36 47 42	Ք. Երևան, Դավիթաշեն 1թաղ. 35 շենք 5 բն.
151	Նուրիջանյան Հովհաննես Քաջավանի	(+374 10) 23 29 07	Ք. Երևան, Արաբկիր Տիգրանյան 6 շենք 11 բն.
152	Նուրիջանյան Մյասնիկ Երվանդի	(+374 10) 36 93 93	Ք. Երևան, Դավիթաշեն 2թաղ. 44 շենք 22բն.
153	Նուրիջանյան Վաչիկ Ենոքի	(+374 10) 24 80 09	Ք. Երևան, Զեյթուն Ռուբենյանց փող. 2/1 շենք բն.13
154	Նուրիջանյան Վարդան Աղվանի	(+374 10) 28 50 50	Ք. Երևան, Կարապետ Ուլնեցու փող. 72 շենք 8 բն.
155	Նուրիջանյան Քաջավան Հովհաննեսի	(+374 10) 36 55 11 (+374 93) 41 55 11	Ք. Երևան, Դավիթաշեն 4-րդ թ., 25
156	Շահբեկյան Իռա Մկրտիչի	(+374 10) 24 35 21	Ք. Երևան, Զեյթուն Կամարակի 1 նրբ. 31 տուն
157	Շահբեկյան Յամբարձում Մկրտիչի	(+374 10) 24 62 07	Ք. Երևան, Զեյթուն Ռուբենյանց 19/1 շենք բն.2
158	Շիրինյան Լուսիկ Պավլիկի	(+374 10) 26 42 96	Ք. Երևան, Հովսեփի Եմինի փող. տուն 60ա
159	Շիրինյան Վոլոդյա Պավլիկի	(+374 10) 37 13 27	Ք. Երևան, Դավիթաշենի 4-րդ թաղ. 33/12,,
160	Պապոյան Աննա Սեդրակի, Տնօնյան Սերգեյ	(+374 10) 42 08 92	Ք. Երևան, Զարբախ, Շիրակի փ. 2-րդ օակ., 19 բն.
161	Պապոյան Ասյա Ստեփանի	(+374 10) 74 55 04	Ք. Երևան, Շահումյան 17 փ., 33 տուն
162	Պապոյան Լենա Սեդրակի	(+374 10) 46 23 65	Ք. Երևան, Զարբախ, Շիրակի փ. 2-րդ օակ., 20 բն.
163	Պապոյան Յարություն Լևոնի	(+374 10) 24 17 25	Ք. Երևան, Զեյթուն Ահարոնյան փող. 18 շենք 27 բն.
164	Պապոյան Յովիկ Սուրենի	(+374 222) 3 13 42	Ք. Արարատ, 6 միկրոշրջ. Ե. Բ.Գ.1 բն.14
165	Պապոյան Մարգարիտա Կիմենտի	(+374 10) 24 14 60	Ք. Երևան, Զեյթուն, Մինաս Ավետիսյան 1, 24 տուն

N	Ազգանուն, Անուն, Նայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Դասցե
166	Պապոյան Շահան Վաչագանի	(+37410) 64 62 23	Ք.Երևան, Նորբի 5 զանգ. 50 շենք 29 բն.
167	Պողոսյան Սերժիկ Պետուշի	(+374 10) 62 41 41 (+374 91) 41 33 73	Ք. Երևան, Ավան Գր. Նարեկացի փող. 14 շ. 14 բն.
168	Պողոսյան Արարատ Սարգիսի	(+37410) 34 81 77	Ք. Երևան, Աջափնյակ թաղ. Մարգարյան փող. 12 շ. 43 բն.
169	Պողոսյան Հրաչյիկ Բալասանի	(+374 282) 2 13 19	Ք. Վայք, Շահումյան փող. 8շենք 25 բն.
170	Պողոսյան Ղազար (Վարդերես) Բալասանի	(+374 282) 2 20 03	Ք. Վայք, Շահումյան փող., 8 շենք 24 բն.
171	Պողոսյան Մարկոս Բալասանի	(+374 282) 2 13 19	Ք. Վայք, Շահումյան փող., 8 շենք 23 բն.
172	Պողոսյան Սամվել Սարգիսի	(+374 10) 62 48 74	Ք.Երևան, Ավան-առինջ թաղ. 4-2 բն.32
173	Պողոսյան Վարդ Սուրեհիկի	(+374 10) 66 76 46	Ք.Երևան, Նոր-Նորբ 9 զանգ. 18շենք 28 բն.
174	Զիլավյան Աշոտ Մկրտիչի	(+374 77) 94 10 51 (+374 93) 54 00 72	Զրվեժ, 12 փող. 3 փակուղի 18 տուն
175	Զիլավյան Լյովա Մկրտիչի	(+374 10) 63 89 43	Զրվեժ, 2 փող. 52 տուն
176	Զիլավյան Յարություն Մկրտիչի	(+374 77) 94 10 51	Զրվեժ, 12 փող. 3 փակուղի 18 տուն
177	Սահարյան Անդրանիկ Մանասի		Ք. Էջմիածին
178	Սահարյան Լյուդմիլա Մաթևոսի	(+374 10) 39 79 13	Ք. Երևան, Նոյ թաղամաս, 137 տուն
179	Սահարյան Մաթևոս Միսակի	(+374 10) 39 79 10	Ք. Երևան, Նոյ թաղ., Լենինգրադյան 3 շենք, բն. 51
180	Սահարյան Մանուկ Մկրտիչի	(+374 10) 72 41 92	Ք. Երևան, ՀԱՇ, Անդրանիկի փ., 162., 11 բն.
181	Սահարյան Սարո Ռաֆիկի	(+374 10) 66 33 13	Ք. Երևան, Նոր-Նորբի 6 զանգ. Շորբոնի փող. 21 շենք 4 բն.
182	Սահարյան Սերգո Միսակի	(+374 10) 72 73 87	
183	Սպերցյան Ասթանազ Սերգոյի	(+374 10) 47 27 94	Ք. Երևան, Էրեբունի թաղ. Խաղաղ-Դոնի փող. 31 շենք 214 բն.
184	Սպերցյան Գևորգ Ասլանի	(+374 10) 67 22 15	Զրվեժ, Մելքոնյան փող. 2 Նոր. 11 տուն
185	Սպերցյան Յասմիկ Սերգոյի	(+374 10) 44 94 46	Ք. Երևան, Արշակունյաց փող. 42/2 շենք 17 բն.
186	Սպերցյան Յովհաննես Ասլանի	(+374 10) 65 28 54	Ք. Երևան, Նորբ 11 փող. 54 տուն
187	Սպերցյան Հրայր Ասլանի	(+374 10) 65 41 37	Ք. Երևան, Նորբի 7 փող. բ120 տուն

N	Ազգանուն, Անուն, Հայրանուն	Հեռախոսահամար և էլ. հասցե	Հասցե
188	Սահերոյան Սերգո Մարկոսի	(+374 10) 72 63 81	Ք. Երևան, ԴԱԹ Սվաճյան փող. 38 շենք 6բն.
189	Փախսյան Արտաշ Մելսիկի	(+374 232) 3 43 60	Ք. Աշտարակ, Արարատյան փող. տուն 37
190	Փախսյան Արտավազդ Շոթարի	(+374 232) 3 45 62	Ք. Աշտարակ, Արարատյան փող. տուն 35
191	Փախսյան Զորիկ Զորիկի	(+374 232) 3 43 60	Ք. Աշտարակ, Միկոյան փող. տուն 36
192	Փախսյան Մարկոս Սուլբենի	(+374 10) 62 16 51	Ք. Երևան, Նոր-Նորքի 2 զանգ. Մոլդովական 4շենք 14բն.
193	Փախսյան Միսակ Սուլբենի	(+374 10) 23 65 53	Ք. Երևան, Կոմիտասի 45/1 շենք 16 բն.
194	Փախսյան Շոթա Արտաշի	(+374 232) 3 45 62	Ք. Աշտարակ, Արարատյան փող. տուն 29
195	Փախսյան Սարգիս (Սասուն) Սուլբենի	(+374 10) 23 99 84	Ք. Երևան, Զեյթուն Կամարակի 16 փող. 51 տուն
196	Փախսյան Սեյրան Շոթարի	(+374 232) 3 45 62	Ք. Աշտարակ, Արարատյան փող. տուն 35ա
197	Փախսյան Հակոբ Մելսիկի	(+374 232) 3 43 60	Ք. Աշտարակ, Արարտյան փ., 37 տուն
198			
199			
200			
201			
202			
203			
204			
205			
206			
207			
208			

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԿԱДЕՄԻԿԱԿԱՆ ԽԱՆԴԻՑԻՆԵՐԻ
«ԿԱՐՈՏ» ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱԿՏԻՎԻՍՏՆԵՐԸ**

Ալագույան Սեյրան Ս.	Խաչատրյան Սեդրակ Ա.	Մելիքյան Մասիս Մ.
Ալագույան Ռուբեն Կ.	Խաչատրյան Յովհաննես Մ.	Մելիքյան Վրեժ Ս.
Զուռնացյան Սերժիկ Ս.	Զակոբյան Արտաշ Զ.	Նուրիջանյան Ջաջավան Յ.
Զուռնացյան Ռուկան Պ.	Մանասյան Գոր Լ.	Նուրիջանյան Վաչիկ Ե.
Զուռնացյան Գևորգ Ս.	Մարգարյան Կարեն Ի.	Պապոյան Յովիկ Ս.
Թորոսյան Լևոն Ա.	Մարգարյան Սիոն Կ.	Պողոսյան Վարդ Ս.
Թորոսյան Միհակ Ծ.	Մելիքյան Էդիկ Մ.	Սպերցյան Գևորգ Ա.

**ԽԱՆԴԻ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԱՄԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐԻ
ԽՈՐՃՐԻ ԱՆԴԱՄՈՒԹՅԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ**

Ալագույան Արարատ Յարությունի	բ. Երևան
Ալագույան Մասիս Ստեփանի	բ. Մոսկվա
Ալագույան Ռուբեն Կամոյի	բ. Երևան
Դեմիրյան Միհիթար Բորիսի	բ. Սանկտ Պետերբուրգ
Եղոյան Յուրիկ Վարդի	բ. Մոսկվա
Չուռնացյան Ռուկան Պետրուշի	բ. Երևան
Չուռնացյան Մանուկ Երջանիկի	բ. Սոչի
Չուռնացյան Գևորգ Ստեփանի	բ. Երևան
Չուռնացյան Ստեփան Վալոդի	բ. Եկատերինբուրգ
Թորոսյան Վիտալի Սկրտիչի	գ. Խանդի
Թորոսյան Արկադի Վալերի	բ. Մոսկվա
Իգիթյանանյան Սերգո Մամիկոնի	բ. Մալի Պուլգա
Իգիթյանանյան Նորիկ Վալիկի	գ. Խանդի
Խաչատրյան Յովհաննես Մուշեղի	բ. Երևան
Խաչատրյան Սեդրակ Արտաշի	բ. Երևան
Զակոբյան Ռուբեն Գևորգի	բ. Եկատերինբուրգ
Զակոբյան Սարգիս Միհաննիկի	բ. Մոսկվա
Զակոբյան Սարգիս Շորիկի	Յուժնի Սախալինսկ
Մելիքյան Էդիկ Մանուկի	բ. Դրազդան
Մելիքյան Մասիս Մանուկի	բ. Երևան
Մելիքյան Սեդրակ Երջանիկի	բ. Մոսկվա
Մարտիրոսյան Խաչիկ Լյովայի	բ. Մոսկվա
Մարտիրոսյան Սամվել Մանուկի	բ. Սոչի
Մարգարյան Կարեն Իսիջի	բ. Մոսկվա
Մանասյան Գոր Լուկոյի	բ. Երևան
Նուրիջանյան Ստյոպա Մյասնիկի	բ. Եկատերինբուրգ
Նուրիջանյան Ջաջավան Յովհաննեսի	բ. Երևան
Պապոյան Վաչիկ Սաշիկի	բ. Սանկտ Պետերբուրգ
Պապոյան Պողոս Շոթայի	բ. Մոսկվա
Պողոսյան Մկրտիչ Աշոտի	բ. Մոսկվա
Սպերցյան Սերգո Մարկոսի	բ. Երևան
Սահարյան Աշոտ Ռուկանի	գ. Խանդի
Փախլյան Մարկոս Սուրենի	բ. Մոսկվա

Խանդո բարեգործական հիմսադրամ

Charitable fund “Khando”

Благотворительный фонд “Хандо”

Հիմսադրամի գտնվելու վայրը

ՀՀ, ք. Երևան, Ծերամի 39, բն.17

Հիմսադրամի հիմսադիրներն են՝

Սեյրան Սարգսի Ալագույանը (ՀՀ քաղաքացի, հաշվառման հասցեն՝ ՀՀ, ո. Երևան, Ծերամի 39շ., բն.17),

Քաջավան Յովհաննեսի Նուրիշանյանը (ՀՀ քաղաքացի, հաշվառման հասցեն՝ ՀՀ, ք. Երևան, Ն. Տիգրանյան 6, բն. 11),

Կարեն Իսիջի Մարկարյանը (ՈԴ քաղաքացի, հաշվառման հասցեն՝ ՈԴ, Կալուգայի մարզ, Մեղինսկի շրջան, գյուղ Վարվարովկա, 48շ, բն.2):

Հիմսադրամի շահառուներն են՝

Վրաստանի Հանրապետության Ախալքալակի շրջանի Խանդո գյուղի, ծագումով Խանդոցի կարիքավոր, սոցիալապես անապահով ընտանիքների անդամները, ծերերը, հաշմանդամները, կարիքավոր երեխաները, դպրոցականները, ուսանողները, տաղանդաշատ երիտասարդները, Հայրենական Մեծ պատերազմի մասնակիցները, առողջապահական, ուսումնական, մշակութային և մարզական կազմակերպությունները, ազատամարտիկները և նրանց ընտանիքների անդամները:

Հիմսադրամի նպատակներն են՝

- Ախալքալակի շրջանի Խանդո գյուղի տնտեսական, սոցիալական, կենցաղային, մշակութային պայմանների բարելավման, վերականգնման և զարգացման ծրագրերի մշակումը, ծրագրերի իրականացման աշխատանքներին անմիջական մասնակցությունը և աջակցությունը,
- գյուղի պատմամշակութային հուշարձանների վերականգնմանը, պահպանմանը աջակցությունը,
- գյուղի շրջակա միջավայրի պահպանությունը և այդ ոլորտում ներդրումների իրականացմանը նպաստելը,
- սոցիալապես անապահով ընտանիքների անդամներին, ծերերին, հաշմանդամներին, կարիքավոր երեխաներին, ուսանողներին, Հայրենական Մեծ պատերազմի մասնակիցներին, ազատամարտիկներին և նրանց ընտանիքներին աջակցությունը,
- ուսման, սպորտի և մշակույթի բնագավառում աջքի ընկած տաղանդավոր երիտասարդներին և երեխաներին օժանդակությունը և աջակցությունը,
- գյուղի դպրոցին և գրադարանին դպրոցական դասագրքերով և օժանդակ գրականությամբ ապահովելը,

- գյուղի կենցաղային, առողջապահական, մշակութային, ուսումնական և մարզական կազմակերպություններին պատկանող շենքերի և շինությունների, այդ թվում նաև գյուղի բուժամբուլատորիայի և մանկապարտեզի վերականգնման աշխատանքներին աջակցությունը, շենքերի և շինությունների շինարարության և վերանորոգման աշխատանքների իրականացմանը մասնակցությունը,
- դեպի Խանդո գյուղ տանող և գյուղի ճանապարհների վերանորոգման և շահագործման աշխատանքներին օժանդակությունը,
- գյուղի բնակչության սոցիալական պայմանների բարելավմանը նպաստելը, աղբատության դեմ պայքարը,
- Նպաստել արտերկրում բնակվող խանդոցիների հայեցի դաստիարակությանը (օժանդակել հայ ժողովրդի պատմության և գրականության ուսումնասիրությանը),
- հիմնադրամի գործունեության թափանցիկությունը ապահովելու, Խանդո գյուղի և խանդոցիների վերաբերյալ տեղեկատվություն հաղորդելու նպատակով ստեղծել խնտերնետ կայք և տպագիր մամուլ:

Банк получателя: ОАО Банк ВТБ

Москва, Россия

БИК 044525187 К/СЧ 30101810700000000187

Получатель: /30111810555550000158

ИНН 7702070139

АОЗТ "Инекобанк"

Малатиа филиал, Ереван, Армения

Для зачисления: фирмы Благотворительный Фонд Хандо

Р/счет N 205094200016

Intermediary Bank: Deutsche Bank Trust Company Americas

(for USD transfer only)

60 Wall str., New York, USA

Swift code: BKTRUS33; FW: 021001033

Beneficiary's Bank: 04421507

CJSC "Inecobank"

Yerevan, Armenia

Swift code: INJS AM 22; Malatia branch

Beneficiary: Khando Charitable Fund

Account: 205094200016

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սիրելի խանդոցիներ, որպեսզի մեր նախաձեռնած գործը շարունակական լինի և կարողանանք գալիք սերունդներին փոխանցել լիարժեք տեղեկություններ մեր գյուղի և համայուղացիների մասին, խնդրում ենք գրեք մեզ այս ամենը, ինչը վերաբերվում է Խանդոյին ու Խանդոցուն: Անգամ առաջին հայացքից մանրուք թվացող նյութը վաղը կարող է սերունդների համար մեծ արժեք ունենալ: Գրեք մեր գյուղի անցյալի ու ներկայի, մեր նախնիների աղաքների ու ծեսերի, ձեր տոհմերի և համայնքների մասին: Մեր հանդեսում կտպագրվեն նաև ձեր կողմից ուղարկված հետաքրքիր պատմություններն ու անեկդոտները, ինչպես նաև գրական ստեղծագոծություններն ու Խանդոյին առևվող լուսանկարները:

«Կարոտ» հայրենակցական միությունն, այս համարում տպագրելով հայատանաբնակ խանդոցիների հասցեների և հեռախոսահամարների տեղեկատուն, հույս ունի, որ ձեր անմիջական մասնակցությամբ մոտ ապագայում կամբողջացնի այն՝ դարձնելով բոլոր խանդոցիների (անկախ բնակության վայրից) հասցեների և հեռախոսահամարների տեղեկատու: Ուրեմն, հավաքեք և մեզ ուղարկեք ձեր համայնքներում ապրող խանդոցիների հասցեներն ու հեռախոսահամարները:

«Խաչկավանք-Խանդո» հանդեսը հրատարակվելու է տարին մեկ անգամ: Մեզ համար ցանկալի կլինի լսել ձեր դիտողություններն ու առաջարկությունները հանդեսի մասին, որոնք հաշվի կառնենք հետագա համարներում:

Դավատի մեծ հույսով սպասում ենք ձեր թղթակցություններին...

Խանդոցիների «Կարոտ» հայրենակցական միություն

**«Խաչկավանք-Խանդո» հանդեսի հիմնադիր և
հրատարակիչ՝ հայաստանաբնակ խանդոցիների
«Կարոտ» հայրենակցական միություն**

Հանդեսի վրա աշխատեցին՝

Գոռ ՄԱՆՈՒՅԱՆ

Միսակ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Քաջավան ՆՈՒՐԻՉԱՆՅԱՆ

Սեդրակ ԽԱՉՎԱՏՐՅԱՆ

Ելմիրա ՆՈՒՐԻՉԱՆՅԱՆ

Վարսենիկ ԻԳԻԹԻՆՅԱՆՅԱՆ

«ԽԱՉՎԱՎԱՆՔ-ԽԱՆԴՈ» հանդեսի առաջին համարի հրատարակման

Նախաձեռնության և ֆինանսական աջակցություն գուցաբերելու

համար հատուկ շնորհակալություն մեր համագյուղացի

Մասիս Ալագույյանին

Մեր հասցեն՝ 33, ք. Երևան, Դավիթաշեն, Տ. Պետրոսյան 69/2

kajikn@gmail.com

տպաթանակ՝ 800 օրինակ

